

DIALOG

Kresťanský diskusný mesačník

V. ročník ● 4/2012

Dialóg mladých:
FACEBOOK

POSTMODERNA

HODNOTY, KTORÉ MAJÚ BUDÚCNOŠŤ

konferencia pre manažérov a podnikateľov

1. - 3. júna 2012

www.lared.sk

2%

Venujte **2%** z vašich daní pre TWR media,
podporíte **Rádio7**.

AJ VAŠOU ZÁSLUHOU BUDE NEMENNÉ BOŽIE SLOVO MENIŤ SRDCIA ĽUDÍ

NÁZOV: TWR media

SÍDLLO: Banšelova 17, 821 04 Bratislava

PRÁVNÁ FORMA: občianske združenie

IČO: 12664936

Kontaktné údaje: www.radio7.sk; radio7@radio7.sk;
tel.: 02/4341 1911; č. ú. 2629010483/1100

Počúvajte nás na satelite Astra 3B,
v Banskej Bystrici na 107,7 MHz,
v Novom Meste nad Váhom na 107,4 MHz
alebo online www.radio7.sk

Ďakujeme!

rádio

Mediálny partner Dialógu

OBSAH

HEAVEN IN A NIGHTCLUB 4
Eva Bechná

PRI ŠÁLKE... 6
s Ivanom André

POSTMODERNA 10
A DUCH DOBY
Peter Málík

Z PODVEČERA DO ZBORU 16
Jana Camara

7 KROKOV 18
E. M. Rumánková

CIRKEV, ŠTÁT 20
A NEZISKOVKY
Peter Kulifaj

TAIWANSKÉ 24
ROZPRÁVANIA
Miro Moravský

ŠOKY Z BUDÚCNOSTI 26
Štefan Markuš

DIALÓG MLADÝCH 27
Facebook

Pri zbiorových objednávkach
je odporúčaná predajná cena do 2,20 €,
(podľa zbiorových dotácií) **Individuálne
objednávky:** cena + poštovné
**PRIVÍTAME VAŠU POMOC, KTORÚ MÔŽETE
POSLAŤ NA ÚČET:** 262 104 1859/1100,
špecifický symbol 1012

Redakčná rada: Štefan Markuš (predseda),
Tibor Máhrik, Bohuslav Piatko, Rastislav
Štefko **Šéfredaktor:** Bohuslav Piatko,
bpiatko@internet.sk **Redakcia:** Ľuboslava
Straková, Jozef Uhlík, Eva Bechná, Barbara
Turčíková (Žilina), Gabriel Gajdoš (webmajster),
e-mail: gabriel.gajdos@cb.sk **Jazyková
úprava:** Gitka Čížiková **Dizajn a grafické
spracovanie:** Martin Piatko **Adresa redak-
cie:** Dialóg, Živnostenská 2, 811 06 Bratislava,
č. tel.: 02 207 11 468 e-mail: svatava@internet.sk,
web: www.mediasvatava.sk
Vydavateľ: Media Svatava, spol. s r.o.
Tlač: Transmedic Slovakia, s.r.o.

Predná strana obálky:
ĽUBO BECHNÝ: Ruth Naomi Floyd

EV: 2670/08 ISSN: 1337-6985

Príbehy a slová

Príbehy sú súčasťou nášho života.

Od malička.

My sami sme súčasťou mnohých z nich...

Každý z nás má v pamäti nejaký jedinečný príbeh, ktorý ho v živote sprevádza, či je to osobný príbeh, príbeh niekoho iného, alebo fiktívny príbeh. Nemusíme byť deťmi, aby nás príbeh dokázal uchvátiť a vtiahnuť do vnútra diania, ak je dobre podaný, rozprávaný, či sfilmovaný. Príbehy sú všade okolo nás – keď niekto rozpráva, čo zažil cez deň, alebo si nechtiac vypočujete útržky príbehov ľudí, s ktorými cestujete v autobuse, či životné príbehy osobností, komerčné seriálové príbehy, knihy a filmy. Príbehy nám pomáhajú vnímať život a význam udalostí. Každý nový príbeh, ktorý zažijeme alebo si vypočujeme, sa ukladá do pamäťovej banky príbehov, či chceme alebo nie. Z tejto pomyslenej banky vyťahujeme podvedome práve taký, ktorý potrebujeme k porozumeniu novej situácie. Aké príbehy máte vy vo svojej banke? Aké príbehy majú v úschovni naše deti? Podľa ktorého vysvetlenia prežívajú nové skúsenosti každodenných výziev?

V ostatnom čase som niekoľkokrát narazila v plynutí času na príbeh proroka Jonáša. Je to vždy zaujímavé, ak vás niečo postretne za sebou viackrát.

Na počiatku bolo rozhodnutie pripraviť klub pre deti na tému Jonáš, potom príprava s vedúcimi, objavovanie príbehu s deťmi. Až potom som objavila práve vydanú knižku kazateľa Rastislava Betinu s názvom *Malá kniha o veľkom Bohu*, ktorá je súborom úvah o Jonášovi. A nedávno som zistila, že môj známy z Veľkej Británie práve píše knihu o Jonášovi. Nepochybne Jonáš zaujal v poslednom čase viacerých.

Tak ako viacero biblických príbehov, aj ten Jonášov sa začína slovami: *Slovo Hospodinovo ...* Na počiatku mnohých príbehov bolo Slovo. Alebo – na počiatku všetkých príbehov? Slovo má veľkú moc. Obzvlášť, ak je to Slovo Hospodinovo.

Jonáš počul Slovo, počul príbeh, do ktorého má vstúpiť a stať sa jeho súčasťou. Podľa ktorého príbehu sa snažil Jonáš porozumieť situácii, do ktorej sa dostal? Vyrastal v prostredí, kde Boh trestá neveru a neposlušnosť. Bol súčasťou vyvoleného národa. Vykúpenie Izraela z Egypta a likvidácia pohanských národov – to bol najväčší príbeh, ktorý ho sprevádzal od detstva. Ako má porozumieť Božiemu rozkazu hlásať milosť skazenému Ninive? Jeho banka príbehov neobsahovala vzor, podľa ktorého mohol porozumieť novej situácii. Byť otvorený novým, radikálnym výzvam nie je ľahké. Pre niektorých priam nemožné. Vždy znova a znova sa Jonáš dostáva do situácií, v ktorých nikto nikdy predtým nebol. Svojím životom píše príbeh pre nás. Myslím si, že každý z nás sa môže stotožniť aspoň z jednou zo situácií, v ktorej sa ocitol Jonáš.

Moment, keď počujem Slovo. Chvíľa, v ktorej sa rozhodnem odísť na opačnú stranu sveta. Lahostajný spánok. Situácia, v ktorej mi neostáva nič iné, len vyjsť s pravdou von. Tápanie a vedomie, že klesám na dno. Opustenie a izolácia. Modlitba v súžení. Sľuby, sľuby a sľuby. Zázračná záchrana. Konanie Božej vôle napriek vlastnej nevoľi. Byť svedkom zázraku milosti. Hnev a zlyhanie.

Nemôžem si pomôcť, ale v tomto príbehu mi chýba monumentálny záver. Hollywoodsky happyend. Jonášova kajúčna modlitba. Oslavná pieseň, alebo niečo podobné. Ale nič podobné sa na prvý pohľad nedeje. Jonáš sedí na pražiacom slnku a túži zomrieť. To je posledný obraz, ktorý si viem podľa textu predstaviť. No, predsa len, a našťastie, Jonášove rozhnevané slová nie sú tým posledným, čo počujeme. Počujeme opäť Slovo. Hospodinove Slovo. Slovo milosti a ľútosti. Nevieme, aká bola reakcia Jonáša na toto Slovo. A vlastne to nie je také dôležité. Do mojej banky príbehov pribudol nový príbeh. Príbeh o milosti, ktorý narúša všetky stereotypy, históriu a tradície.

Podľa ktorého príbehu čítaš svoj nový všedný deň?

NATÁLIA
LUPTÁKOVÁ
(CB Bratislava,
pracuje v OZ
Spoločenstvo
čitateľov
Biblie.)

AD: STRATA MORÁLNEHO KOMPASU (Dialóg 2/2012)

Prečítala som článok „Strata morálneho kompasu“. Raz aj druhý raz. Na konci čítania mi vyhrkli aj slzy. Neboli to slzy smútku, ale slzy vďačnosti, pretože ten článok je pravdivý. Veľmi ma to chytilo, lebo som porovnávala terajší život s obdobím, keď som vyrastala s piatimi súrodencami na začiatku minulého storočia v jednej rodine. Nemali sme mnohé veci, ale necítili sme chudobu, lebo sme mali to, čo sme potrebovali. Tak, napr., na Vianoce som dostala pre bábiku kočík, ktorý bol drevený a ktorý mali predtým moje dve staršie sestry. Bol nanovo natretý, bábika v ňom mala nové šaty, ktoré naša teta Zuzanka ušila aj s novým vankúšikom a paplónikom. Aká to bola úžasná radosť! Mala som, čo som potrebovala!

Dnes žijeme v inej dobe. Obchody sú plné drahých tovarov, a tak deti ich chcú mať. A nielen deti, ale aj ich rodičia nazerajú do svojich obchodov, a nielen na Vianoce! A tak máme veľa pokrmov, viacej domov, viacej áut, viacej dovolení doma aj v zahraničí (najmä pri mori). Pokiaľ máme peniaze, kupujeme všetko, čo vidíme. Pritom sa zbavujeme nespotrebovaného jedla, starších šiat a nábytku, lebo kupujeme nové. Pred kontajnermi nášho činžiaku som nedávno videla peknú staršiu sedačku. Ženy to obdivovali a jedna to vzala. Druhá zostala smutná, lebo manželovi predtým povedala, že by jej to mohol kúpiť.

Aké to má následky? Čím viacej máme, tým viacej chceme! Nevieime sa uskromniť! Lenže naše jedlo je vymerané a keď zjeme veľký obed, nezostane nič na večeru. Keď to robíme sústavne, dostaneme sa do krízy. U nás, v Grécku, v Európe, ba aj v Amerike.

Ako von z toho? Ukazujú to citácie: „Nedávaj mi chudobu ani bohatstvo, udeľ mi toľko chleba, koľko potrebujem, aby som sa nepresýtil a nezaprel ťa...“, neschudobnel a nekradol“ (Pr 30, 8–9). K tomu istý autor: „Umenie niečo nemať, čo môžeš mať, je múdrosť zdravého odriekania“.

Perla Fazekašová, CB Levice

HEAVEN IN A NIGHTCLUB JAZZ TOUR V BRATISLAVE A ŽILINE

EVA BECHNÁ
Foto: ĽUBO BECHNÝ

Vďaka European Leadership Forum mala Bratislava a Žilina 19. a 20. marca 2012 úžasné privilegium patriť k európskym metropolám, ktoré hostili troch amerických jazzmanov v rámci ich turné pod názvom HEAVEN IN A NIGHTCLUB JAZZ TOUR.

Iniciátormi šnúry koncertov boli Američania Dr. William Edgar a Ruth Naomi Floyd, ktorí pravidelne vystupujú ako rečníci na konferenciách ELF. Podobnú sériu vystúpení usporiadali už v roku 2009, ale vtedy sa svedkom ich skvelých výkonov stali len susedné Čechy, konkrétne Praha. O rok neskôr prizvali na spoluprácu afroamerického saxofonistu a pastora Adarylla Jordana, tentoraz prišli do Európy s profesionálnym hudobníkom Randy Pendletonom.

Celé vystúpenie, ako sme ho mohli zažiť u nás v Žiline v mládežníckom centre **Escape**, bolo nielen pochútkou pre hudobných „fajnšmekrov“, jeho mimoriadny význam spočíva aj v misijno-evanjelizačnom rozmere. **Dr. William Edgar** je totiž nielen skvelým jazzovým klaviristom, ale aj vynikajúcim apologetom. Absolvent štúdia muzikológie a teológie (muzikológiu vyštudoval na Harvarde) momentálne učí apologetiku na Westminsterском teologickom seminári vo Philadelphii, USA. Zameriava sa na kultúrnu apologetiku, africkú a afroamerickú hudbu a estetiku. Počas koncertu hrá na piano a rozpráva o duchovnom pozadí jazzu. Utrpenie Afroameričanov v časoch otroctva je v mnohom podobné utrpeniu Izraelčanov v Biblii. Nie každý vie, že práve jazz vznikol zo spirituálov, do ktorých Afroameričania vkladali svoje smútky a zároveň nádeje na slobodu, ktorú hľadali a nachádzali v Bohu. Mnohé moderné jazzové skladby vznikali ako aranžmány starých cirkevných kancionálov. Bluesové texty majú svojou štruktúrou a rytmom veľa spoločného s hebrejskou poéziou Biblie a často majú podobné témy, ako napríklad Žalmy.

Svoje rozprávanie prekladá nielen staršími tradičnými skladbami Duka Ellingtona a Montyho Alexandra, ale i novými skladbami, ktoré si

sama pre seba napísala práve **Ruth Naomi Floyd**. Sú akýmsi spievaným jazzovým evanjeliom. A hoci si vážim vedomosti Dr. Edgara, rovnako, ako jeho klavírnú virtuozitu, najväčšou hviezdou koncertu bola nepochybne Ruth. Jej mocný alt, ktorý sa miestami akoby pohráva s tónmi a bez zaváhania prechádza cez niekoľko oktáv, nám až naháňal zimomriavky. Ruth spievala svoje texty s takou vášňou, že okamžite zaujala všetky vekové kategórie. Nie som práve hudobný expert, ale fascinovalo ma, ako dva jednoduché nástroje – klavír a basa (v rukách Randyho Pendletona) spolu s úžasným hlasom Ruth Naomi Floyd dokážu vytvoriť skvelý a mimoriadne kvalitný koncert.

Ruth je aj neobyčajne aktívna a požehnaná žena. Profesionálna speváčka, s piatimi albumami na konte, sa takmer dvadsať rokov venovala sociálnej a duchovnej práci medzi chorými na AIDS a ich rodinami. Po koncerte som s ňou mohla prehodiť pár slov. Ako je vôbec možné zvládať takú náročnú službu? „V tej službe som v skutočnosti viac dostala ako dala. Je to predsa privilegium poslúžiť zomierajúcim evanjeliom.“ Dnes vystupuje, vyučuje hudbu, evanjelizuje prostredníctvom hudobných koncertov a okrem toho

je i manželkou kazateľa a matkou dvoch detí. S Billom Edgarom a Randy Pendletonom hrá pri rôznych príležitostiach už osem rokov, ale len pred ôsmimi mesiacmi začali pripravovať európske turné plné hudobných perál.

Ani **Randy Pendleton** v ničom nezaostáva za svojimi spoluhráčmi. Vyštudovaný profesionálny hudobník, ktorý ovláda viacero nástrojov, pracoval niekoľko rokov ako hudobný pedagóg, dokonca v námorníctve. Dnes spolupracuje s viacerými cirkevnými zbormi a vychováva pre ne vedúcich chvál. Podobne, ako Bill, aj on profesionálne pôsobil v Európe (Randy v Taliansku, Bill vo Francúzsku) a má teda k nášmu kontinentu osobný vzťah. A ako vníma publikum na Slovensku, opýtala som sa ho. „Kristovo telo je predsa všade rovnaké,“ znela jednoduchá odpoveď.

Traja majstri svojho „remesla“ v Žiline právom zožali „standing ovation“ a museli až dva razy pridávať. Boli sme veľmi vďační za ich službu. Mimoriadne zaujala všetkých našich priateľov, ktorých sme v ten večer pozvali. Sme radi, že sme mohli prijať neuveriteľné požehnanie z tej hojnej dávky talentov, ktorými týchto dvoch bratov a sestru Pán Boh obdaril. ■

PRI ŠÁLKE S... IVANOM ANDRÉ

sa BOHUSLAV PIATKO
porozprával

O PSYCHIATRII A BOŽEJ POMOCI

Začali sme trochu netradične, tak trochu mimo témy. Rozhovorili sme sa o Dialógu a dostali sme sa k nedostatku autorov.

...stretávame sa s tým aj v odbornej oblasti. V česko-slovenských psychiatrických časopisoch sa len sem-tam mihne príspevok od slovenského autora.

Je to nedostatkom odborníkov?

To asi nie... ale asi necítia potrebu, alebo nie sú ochotní robiť niečo navyše. Keď to porovnáme, povedzme, s publikačnou činnosťou českých odborníkov (čo je porovnateľné), tak sa tie nožnice dosť otvárajú v náš neprospech. Viaceré odborné časopisy majú problém vôbec získať články slovenských psychiatrov. A pritom, pokiaľ ide o odbornú úroveň, tak môžem povedať, že vôbec nezaostávame za porovnateľným svetom.

Asi je to tak aj u nás. Ale podme k tomu o čom chceme hovoriť. Čo ťa priviedlo k psychiatrii?

Je to medicínska oblasť ako každá iná, aj keď v podvedomí ľudí je, alebo bola, skôr akousi nevedeckou disciplínou. Psychické a duševné poruchy sú pritom choroby liečiteľné podobne, ako telesné zdravotné problémy. Choroby nerozlišujú medzi veriacimi a neveriacimi. A psychickými poruchami trpia aj veriaci ľudia. Ale, samozrejme, nie to rozhodovalo. Prťahovala ma lekárska práca..., služba človeku...

Ak si dobre pamätám, tak psychiatria bola tak trochu na dru-

hej kolaji medzi lekárskymi disciplínami.

Bola a do istej miery aj je. Hoci treba povedať, že počas posledných dvoch-troch desaťročí sa hodne posunula a trochu iným smerom, ako sme ju poznali. V 80.-90. rokoch prišiel obrovský boom psychofarmák, teda účinných liekov a psychiatria sa určitým spôsobom začala vyrovnávať s ostatnými medicínskymi disciplínami. Psychiatria však nie je len lekárska disciplína v tom úzkom slova zmysle, ona má aj iný rozmer – plní akési spoločenské úlohy. Ja sa, napríklad, dosť venujem forenznnej psychiatrii, čo je vyhotovovanie znaleckých posudkov pre účely súdov a polície, kde posudzujeme, napríklad, páchatelov trestných činov, prizývajú nás k občiansko-právnym konaniam a podobne. A to je veľmi vážna a závažná práca, pretože častotaký posudok rozhodne o osude človeka. Samozrejme, rozhodne súd, ale mnoho ráz práve na základe psychiatrického posúdenia. Ale psychiatria sa využíva aj v sociálnej oblasti a mnohých ďalších. Takže – je to medicínska disciplína s veľmi širokým spoločenským využitím.

Príznaky telesných chorôb ľudia pociťia na vlastnom tele a vyhľadajú lekára. Kto a kedy vyhľadá psychiatra?

Nuž, to je problém. Príznaky telesných chorôb sú naozaj badaťteľné v porovnaní s psychickými. V prvom prípade stúpne horúčka, dačo zabolí a človek je u lekára. U nás sa naozaj málokedy stane,

že človek zbadá nemoc na začiatku a vyhľadá lekára. To sa vari ani nestáva a keď, tak prídu takmer inkognito, prídu akoby po radu a nie ako pacienti. Kto príde ako pacient, ten už má spravidla vážne ťažkosti. No väčšinou aj to ostáva na ambulantnej starostlivosti, čo zase do istej miery umožňujú nové, účinné lieky. Tí, ktorí sa dnes prídu liečiť do nemocníc, to sú ľudia, ktorí už majú veľmi vážne ťažkosti, alebo ľudia, ktorí už nemajú čo stratiť – nezamestnaní, zo sociálne okrajových vrstiev spoločnosti a podobne. Treba povedať, že sú to v nejednom prípade ľudia, ktorí sa týmto spôsobom tak trochu „zašívajú“, využívajú to ako možnosť na nejaké prežitie.

Takže stále prevláda to, že kto vyhľadá psychiatra je blázon?

Žiaľ, je to tak. Predsudky voči takýmto pacientom sú medzi ľuďmi stále a postihnutí sa tým neradi chvália. Pričom telesné, aj tie najvážnejšie choroby sú celkom bežné témy spoločenských rozovorov. No aj my lekári sme veľmi opatrní s diagnózami, lebo ľudia s takýmito chorobami môžu byť skutočne v spoločnosti veľmi znevýhodňovaní. A to nie následkami svojej choroby, ale najmä v dôsledku týchto predsudkov. Ale to nie je špecialitou Slovenska. Je to všeobecné.

Poznáme z literatúry a filmov z druhej polovice minulého storočia, že, povedzme, v Amerike sa považuje za nenormál-

neho skôr ten, kto nemá psychiatra.

To áno, ale to bolo myslené inak. Psychiatrická starostlivosť bola skôr myslená v zmysle psychoterapie. To súvisí s érou psychoanalýzy, ktorá sa rozmohla niekedy v 60. a 70. rokoch minulého storočia. V popredí psychiatrickej starostlivosti bola terapia bez liekov. No už v posledných desaťročiach minulého storočia tento typ starostlivosti vystriedala biologická psychiatria, psychiatria liekov. Ale faktom je, že keď sa povie: Mám svojho psychiatra, znie to tak mondénne, je príznakom akejsi „vyššej“ spoločnosti a dnes to možno funguje skôr vo sfére celebrit, kde si dokazujú, že

možno povedať, že narástol počet tzv. reaktívnych porúch, ktoré súvisia s vonkajšími vplyvmi. To stúpa, ale stúpa to úmerne s tým, že spoločnosť je vyspelejšia, je viacej na tieto problémy vnímavá a viacej sa sledujú tieto ukazovatele. Veľa sa hovorí o kvalite života. Pod týmto termínom sa rozumie množstvo ukazovateľov, a jedným z nich je aj duševné zdravie. S tým súvisí, napríklad, konzumácia návykových látok, konzumácia liekov. Nepriamym ukazovateľom duševného zdravia spoločnosti je narastajúca konzumácia psychofarmák, vie sa presne, koľko sa predá antidepresív, koľko sa predá liekov proti úzkosti a z toho sa dá nepriamo

nu „akoby príčinu“. Treba priznať, že najmä staršia a stredná generácia dosť ťažko znášajú a prijímajú život v istom ohrození, život v existenčnej neistote. Veď nezbohatli všetci. Nožnice medzi bohatými a ohrozenými sa zväčšujú, bohatí bohatnú a chudobných pribúda, u nás sa nevytvorila stredná vrstva spoločnosti, ktorá je vo vyspelých krajinách veľmi široká a ktorá žije v pomernej istote.

Existuje „duševne zdravá spoločnosť“?

To je nejaký ideál, tak ako je ideál telesného zdravia, ktorý nikdy nedosiahneme. Ale, predsa len sa dá o určitých príznakoch hovoriť. Zvy-

Ľudia si duševné choroby nechcú pripustiť

si môžu dovoliť drahého psychoanalytika a liečiť si všetky možné i nemožné traumy z detstva. To je skôr módna komercia, ako skutočná potreba. Tí ľudia nenavštevujú psychiatrov kvôli tomu, že by reálne trpeli, ale vyplňajú si tak iné medzery v živote.

Nedávno som zachytil, že na Slovensku žije, alebo trpí na následky stresu, každý štvrtý zamestnaný človek. Je to výsledok zhoršovania životného prostredia, alebo výsledok dokonalejších prieskumov, toho, že sa týmto problémom viac spoločnosť venuje?

Fakt je ten, že v minulosti sa veľmi výskumy tomu nevenovali a nerobili sa také štatistiky. Samozrejme, že aj v minulosti boli problémy, ale ľuďom ani nenapadlo, že by s tým mali ísť za psychiatrom. To súvisí s vývojom doby, rozvojom starostlivosti o ľudí, so zmenou charakteru zamestnanosti. Samozrejme, spoločenské zmeny majú na tomto údaji veľký podiel, ale frekvencia vážnych duševných chorôb je relatívne stála už dlhú dobu. Nedá sa povedať, že by bolo nejako revolučne viacej schizofrenikov, ale

usudzovať, aké je duševné zdravie spoločnosti. Myslím si, že každý štvrtý zamestnaný nie je zveličené číslo.

Priznám sa, že mňa to číslo dosť šokovalo. O akom stave spoločnosti to svedčí?

Pokiaľ ide o Slovensko, tak myslím si, že dosť veľkú zásluhu má na tom raný kapitalizmus, ktorý u nás pretrváva už 20 rokov. Takýto drsný život veľmi zvyšuje nároky na človeka. Ale, na druhej strane, nemožno všetko zvalovať na takto pomenovaný druh kapitalizmu. Keď si porovnáme skutočne vyspelé krajiny so Slovenskom, tak zistíme, že tam je až neuveriteľne vysoký počet samovrážd, či samovražedných pokusov. Čiže, nie je priama úmera medzi životnou úrovňou a duševným zdravím obyvateľstva. Medzi krajiny s vysokým počtom samovrážd patrí blahobytné Švajčiarsko. Takže, skôr je pravdou, že v ťažkých životných situáciách sa človek skôr vie zmobilizovať, žije duševne zdravšie, ako v blahobyte. Vyspelosť spoločnosti a duševný život jednotlivca je nesmierne zložitý spletenec vzťahov a nedá sa jeho zhoršenie paušalizovať na jed-

šovanie priemerného veku korešponduje s úrovňou spoločnosti, to pokiaľ ide o telesné zdravie. Keď sa porovnáva priemerný vek života v rôznych krajinách, tak sú tam veľké rozdiely. Súvisia s celou škálou životných podmienok od spôsobu života, stravovania, lekárskej starostlivosti a mnohých ďalších. O duševnom zdraví sa doteraz veľa nehovorilo. Až v ostatnom čase sa pri hodnoteniach zdravia spoločnosti objavujú aj diagnózy psychiatrické – depresie, demencie, rôzne druhy závislostí, poruchy v správaní...

Nejdeme pri tom do iného extrému? Napríklad pri výchove detí? Takmer na každú výchylku je diagnóza s požiadavkou na výnimočnú ohľaduplnosť alebo výnimky vo výchovnom prístupe a vzdelávaní. Ako sa na to pozeráš?

Niekedy sa naozaj zanedbanie, povedzme domácej výchovy, zamieňa za biologické odchýlky, deficity. To sa zrejme stáva a možno sa problémy aj zveličujú. Nie som odborníkom v tejto oblasti, preto sa k tomu nebudem vyjadrovať. Len všeobecne poviem – mnohé ►

MUDr. Ivan André, PhD.

Narodil sa v roku 1961 v Leviaciach, vyrastal a žije v Bratislave, je členom Cirkvi bratskej. Lekársku fakultu ukončil v roku 1986, v tom istom roku začal pracovať v Psychiatrickej nemocnici Pezinok, od roku 1989 pôsobí na Psychiatrickej klinike LFUK a UN Bratislava, najprv ako odborný asistent, od roku 2001 ako primár kliniky. Je ženatý, manželka Drahotína pracuje ako farmaceutka, spolu majú tri deti: Timoteja, Petra a Zuzanu, všetci študujú. Neoddeliteľnou súčasťou rodiny sú aj dvaja malí psíkovia, Max a Leo.

poruchy a opatrenia, ktoré ich majú riešiť sú len následné záchranné siete. Nikdy nenahradia zanedbané základné princípy vývoja dieťaťa – a to je riadna výchova so zameraním na jasné a nemenné hodnoty, určenie základných mravných a morálnych pravidiel, úcta k životu, k človeku, pravidiel fungovania medziľudských vzťahov a mnohé ďalšie. Jednoucho si myslím, že keď sa vynechajú základy stavby, stavba možno bude stáť, ale bude ju treba podopierať.

Tradičné hodnoty. Strácajú sa z nášho života, strácajú sa z výchovy. Nie je kdesi tam prvotná príčina veľkého množstva následných duševných porúch, keď ľudia nevládajú životné situácie, lebo nevedia o čo sa oprieť, čo obstojí, ako ich zvládnuť?

Tým, že sa vzdávame toho, čo nazývame tradičné hodnoty, ako sú prirodzené vzťahy v rodine, kresťanská výchova, aby som spomenul aspoň najzákladnejšie, vzdávame sa istej stability v budúcnosti. Bolo by však veľmi zjednodušené povedať, že všetko psychické utrpenie súvisí so zanedbaním toho, čo sme spomínali. Vo veľmi komplikovaných vzťahoch sa tieto nedostatky zmiešavajú s biologickými faktormi, ktoré nevieme ovplyvniť. Tak, ako je človek zraniteľný po telesnej stránke, je zraniteľný aj psychicky. Určitú úlohu tu zohráva aj

to, že dnes prežívajú deti s takými telesnými a duševnými poruchami, ktoré v minulosti neprežili. To, že prežijú a postupne sa zaraďujú do života je výborné, ale rastie tak skupina zraniteľných. Rastie teda percento ľudí náchylnejších k psychickým poruchám.

Si veriaci, si psychiatier. Pomáha ti to, že si veriaci v psychiatrickej praxi?

Nedovoliť si povedať, že veriaci psychiatier je niečo viac ako neveriaci psychiatier. Rozdiel je ten, ktorý platí aj všeobecne medzi veriacim a neveriacim. Isteže, keď som s pacientom ja, je tam možno cítiť v tej službe čosi iné. Ale tým rozhodne nechcem a nemôžem povedať, že ostatní kolegovia by neboli v službe obetaví, menej zaniatení. O mne je v našich kruhoch, alebo v kruhoch potenciálnych pacientov známe, z akej rodiny pochádzam, že som veriaci, jednoducho – vie sa o tom, kto som. A je pravdou, že mnohí pacienti práve preto vyhľadávajú mňa, lebo sa dozvedeli, že som veriaci. To sa stáva. A stáva sa aj to, že v rozhovoroch dochádza k témam alebo otázkam, keď môžem využiť to, že som veriaci, keď môžem povedať, že sú iné hodnoty ako tie, čo človek bežne pozná. Samozrejme, častejšie mi to pomáha, keď mám veriacich pacientov, čo nie je nič mimoriadne. Ako som už povedal, duševné choroby neobchádzajú ani veriacich.

A títo potom celkom cieľavedome vyhľadávajú lekára, ktorý je veriaci, lebo je predpoklad, že sú na jednej vlnovej dĺžke, že vedia o čom hovorí, že sa dá spoliehať aj na inú, ako len liekovú pomoc.

Dostal si sa niekedy do situácie, keď si si uvedomil, že práve v tomto prípade môžeš ponúknuť viac, alebo iné, ako iní lekári. Môže vôbec nastať takáto situácia?

Ako lekár pristupujem absolútne rovnako ku každému pacientovi. A nehrá žiadnu úlohu, či som ja veriaci a či je veriaci alebo neveriaci pacient. Ale – stane sa aj to. Ja osobne nie som žiaden psychoterapeut, ja som biologicky zameraný psychiatier, to znamená, že používam na liečenie lieky a iné racionálne terapeutické prostriedky. No môžu nastať situácie, keď môžem využiť to, kým som. Najmä, keď sa dostaneme k otázkam istého životného nasmerovania, k svetonázorovým otázkam, k vysvetleniam a ponímaniam niektorých životných zákonitostí. Ale ja to nestaviam tak, že je to nejaká moja výhoda, alebo prednosť. Možno mám pocit, že to do lekárskej profesie nepatrí. Minimálne to nepatrí tak, že by som takéto niečo inicioval ja. Nevyužívam to, aby sa to nezneužilo. A to očakávam aj od druhej strany, od pacientov. A veru mám pár skúseností, keď sa ma veriaci (možno skôr tzv. veriaci) snažili ohúriť Bo-

hom a zbožnosťou, lebo si mysleli, že to na mňa zapôsobí a vyjdem im v niečom v ústrety. Mal som taký prípad, keď sa to snažil istý človek doslova zneužiť, no hneď som zbožné reči zatrhol a spýtal som sa ho, čo robí konkrétne pre riešenie svojej ťažkej situácie, napríklad, či si hľadá miesto, lebo bol nezamestnaný. Takže, musel som zapôsobiť tak, že pocítil, že na mňa jeho zbožnosť nemá žiaden vplyv. Bol sklamaný. A tak som mu vysvetlil, že ja, ako veriaci lekár od neho, ako veriaceho „pacienta“ čakám viac, minimálne, že čakám serióznosť, že nebude špekulovať a odvolávať sa na Boha a dovolávať sa Boha u mňa. Takže – ja tento potenciál, ktorý mám, využívam tým, ako robím. Nie priamo, verbálne alebo liečebne. Ale keď ľudia dajú najavo záujem o hodnoty, ktoré poznám, tak ich neskrývam a snažím sa ich preniesť do nášho vzťahu. Ale to, že je človek veriaci lekár – psychiater sa možno viac prejavuje v mojom prípade inde, ako vo vzťahoch s pacientmi. Myslím si, že sa to prejavuje u nás na pracovisku, na klinike. Toto je moje pracovisko, kde pôsobím od roku 1989. Už 11. rok som primárom. A moje okolie veľmi dobre vie, kto som a ja viem, s kým pracujem. Tu sme mnohokrát viac, ako doma, tu riešime kritické situácie, vidíme, ako sa kto stavia k úlohám, vidíme ako riešime osudy ľudí. Psychiater má oproti iným lekárom tú výhodu (nevýhodu), že veľmi hlboko vidí do života ľudí. Vidíme až na dno ľudských osudov, riešime biedy, do ktorých sa ľudia dostali. A pri tom sa ukáže, kto je kto zahalený do bieleho plášta. A ja verím tomu, že práve tu, na pracovisku, som dal istý vklad, že práve tu je poznať, že som veriaci. Viem, že kolegovia, ale aj pacienti prijali typ kresťana, ktorý predstavujem, že neevanjelizujem rečami, ale že som kresťan skutkami, postojmi. To je viditeľné a za tie roky sa to prejavilo na atmosfére celej kliniky.

Spomenuli sme veriacich ľudí, ktorí v problémoch hľadajú pomoc u Boha. Božia pomoc je nespochybniteľná. Môže človek spoznať, že pomoc psychiatra nie je v rozpore, ale

je v súlade s Božou pomocou? Ak áno, v ktorom okamihu?

Zovšeobecnene možno povedať, že je to vo chvíli, keď si človek uvedomí, že zlyháva v určitých životných oblastiach, činnostiach. Môžu sa narušiť rodinné vzťahy, príde nespavosť, človek sa nevie sústreďiť na svoje povinnosti, pocíti, že je príťažou pre svoje okolie, hoci to si skôr uvedomí okolie ako on sám, jednoducho – sú signály, ktoré netreba brať na ľahkú váhu. To sú len niektoré príznaky prichádzajúcej poruchy, ktorá môže prerásť do chorobného stavu. A vtedy to treba riešiť aj inak, ako na modlitbách. Čím dlhšie to človek odkladá, tým ťažšie sa dá pomôcť. Aj tu, ako pri telesných chorobách platí – zachytiť hneď na začiatku. Vo chvíli, keď si človek uvedomí, že má problémy so srdcom, alebo dnes takou rozšírenou cukrovkou, okamžite vyhľadá lekára a začne sa liečiť. V oblasti duševných porúch to tak nie je. Ľudia si to jednoducho nechcú pripustiť. Je to do istej miery pochopiteľné, lebo to súvisí so sebavedomím, ohrozením jeho spoločenského a sociálneho postavenia a v nie jednom prípade aj ohrozenie postavenia v manželstve a rodine. Je to naozaj viac ohrozujúca situácia ako telesná choroba.

Takže na záver: stačí spoliehať sa len na Boha, alebo treba vyhľadať aj psychiatra?

S istotou vieme povedať, že Pán Boh pomáha ľuďom. A Pán Boh

požehnáva aj tých, ktorí vedia pomáhať iným ľuďom. Veď ani za vývojom liekov netreba hľadať len honbu za ziskom. Určite nie v tých prvých štádiách a motívoch. Ja si myslím, že Pán Boh požehnáva aj túto lekársku disciplínu, tak ako všetky ostatné, ktoré liečia telesné choroby. Aj psychiater je, alebo môže byť, prostriedkom reálnej Božej pomoci. Poznám množstvo veriacich, ktorí sa odhodlali navštíviť psychiatrov a začali sa normálne liečiť, že sa majú lepšie, že liečba skvalitnila ich život. Aj veriaci by si mali uvedomiť, že nie všetky zlyhania, najmä keď sa opakujú a stávajú sa trvalými, sú následkom duchovného zlyhania. Mali by si uvedomiť, že sú to príznaky duševnej choroby, ktorá sa dnes vo väčšine prípadov dá liečiť, alebo aspoň udržať v prijateľnom stave. Tam nezlyháva ani Boh ani viera. Dnes už psychiatria nie je postavená na dohadoch. Dnes je to medicínska disciplína postavená na vedeckých výskumoch, na liekoch a má svoje výsledky. Ale na druhej strane si treba uvedomiť aj iné: Nie všetky zlyhania sú duševné poruchy. Keď človek zlyháva, povedzme, morálne, keď má konflikt s Božími princípmi, tak to nie je duševná choroba. Na to nie sú lieky. Ale vieme pomenovať aj to – je to problém hriechu a vyrovnanie sa s hriechom. Tam je zbytočné vyhľadávať psychiatra, tam treba vyhľadať Boha.

POSTMODERNA FRONTÁLNY ÚTOK NA KREŠŤANSKÝ SVETONAZOR

ilustračné foto: WWW.POSTMODERNA.SK

Keď sa francúzskeho sociológa **Michela Maffesoliho** (pôsobí ako profesor na univerzite Paris Descartes, je riaditeľom Centra pre výskum aktuálneho a každodenného) opýtali, čo je postmoderna, odpovedal: „Je to špirála, ani nekonečná rovná čiara vývoja, ani kruh, v ktorom sa všetko opakuje. Dnešní ľudia chcú prevziať to dobré z technológií a spojiť to s tradičnými hodnotami. Chceme všetko, máme veľmi materialistické túžby po potešení tela ale láka nás aj duchovnosť. Pre mňa je postmodernita ako oxymoron – chceme to aj to.“ (Sme, 7. 4. 2012)

Postmoderna alebo postmodernizmus je európsky myšlienkový smer konca 20. storočia, zároveň označuje stav svetovej kultúry druhej polovice 20. storočia odmietajúcej doterajšie filozofické princípy (priorita racionality, absolutizácia abstraktného momentu, totalitarizmus politiky), o ktoré sa opiera moderná kultúra (moderna), ktorá je dnes v kríze.

Postmoderna označuje obdobie, historický stav, v ktorom stratili legitimitu „veľké diskurzy“ (t. j. ideológie, globálne koncepcie, myšlienkové sústavy) a boli nahradené fragmentárnymi „malými diskurzami“. Vyčerpali sa všetky absolútne pravdy a nad „majstrami metafyzického myslenia“ sa začali vznášať pochybnosti. V čase postmodernity už neexistuje uzavretý celkový výklad života, celková koncepcia univerzálneho, pre všetko ľudstvo platného cieľa, ako ho prezentovalo napríklad osvietenstvo.

(sk.wikipedia.org/wiki/Postmoderna)

POSTMODERNA A DUCH DOBY

PETER MÁLIK
(publicista, blogger)

Druhá polovica minulého storočia zaznamenala závažné spoločenské zmeny. Tieto otriasli všetkými hodnotami, ktoré západná civilizácia považovala za nedotknuteľné a posvätné. Čo sa stalo? Prečo knihy na policiach zapadajú prachom? Čo spôsobuje, že smršť obrazov, fiktívne príbehy a fantazírovanie za doprovodu (často nevкусnej) hudby v slúchadlách nahrádza túžbu po poznaní pravdy a akademickom vzdelaní? Svet sa mení zákratnou rýchlosťou a ignorovať tieto javy znamená nechať sa nimi formovať a pohltiť.

Biblia kladie silný dôraz na pochopenie doby. Ak chce kresťan obstať pred útokmi ducha doby, musí poznať jeho zbrane a charakteristiky. Nestačí si všimnúť iba prírodné katastrofy. Na druhej strane, nie je dobre ich ignorovať a zamerať sa iba na zmeny v spoločnosti. Je potrebné bojovať dobrý boj na všetkých frontoch.

Jedným z kľúčových fenoménov týkajúcich sa ducha doby je práve postmoderna. Hoci pre akademikov je tento pojem už viac-menej klišé, mnohí „bežní smrteľníci“ ho vôbec nepoznajú. Niektorí z nich o postmoderne možno už počuli, avšak vôbec ju nespájajú s dianím vo svete. Domnievame sa, že keby ľudia vedeli viac o postmoderne, prestali by sa toľko čudovať, čo sa to deje so svetom a zaujali by omnoho proaktívnejší postoj. Je omnoho ľahšie bedákať a pohoršovať sa, ako porozumieť dobe vediať, čo má kresťan robiť, aby nebol jeho život iba prežívaním, ale aktívnou oslavou Boha vo všetkých oblastiach. Práve postmoderné myslenie (pod diablovou taktovkou, samozrejme) má na svedomí, že dnešní ľudia inklinujú k morálnemu relativizmu, upusteniu od konzervatívnych hodnôt, fascinácii médiami a obrazom, ako aj k odmietnutiu žido-kresťanského svetonázoru. Duch postmoderny sa snaží ľuďom nanútiť šedú namiesto čierneho-bielej, neistotu namiesto istoty, zážitok namiesto pravdy. Znie to povedome?

Myšlienkové pozadie postmodernizmu

Je dôležité si uvedomiť, že postmodernizmus a postmoderna nie sú úplne synonymické. Hoci ich v tomto článku používame takmer zámenne, na úvod čitateľovi predstavíme tieto základné pojmy. Postmodernizmus je myšlienkový smer, ktorý bol uplatňovaný vo filozofii, vede a umení od druhej polovice 20. storočia. Postmoderna, na druhej strane, je už celkový svetonázor – súčet hodnôt, teórií – je to celkový spoločenský stav, ktorý do značnej miery podmieňuje ďalšie spoločenské javy ako myslenie a správanie skupiny alebo jednotlivca, spoločenské hodnoty, populárne názory, a pod.

Už zo slova postmodernizmus sa môžeme domnievať, že ide o smer nasledujúci modernizmus. Na to, aby sme pochopili postmodernizmus, potrebujeme vedieť, čo je (resp. čo bol) modernizmus. Modernizmus

bol myšlienkový smer, ktorý bol postavený na humanistických základoch osvietenскеj filozofie. Podľa myslenia modernizmu existuje jedna objektívna pravda, ktorá je poznateľná pomocou vedeckej metódy. Pozitívne vedy, t. j. exaktné vedy s merateľnými výsledkami, sú prostriedkami poznania, ktoré musí byť takisto objektívne. Táto filozofia je založená na racionalizme, pozitivizme a materializme. Ľudia boli optimistickí voči vzdelávaniu, štúdiu a výskumu, lebo podľa modernistického zmýšľania to boli ušľachtilé prostriedky s ušľachtilým cieľom – poznaním pravdy. Modernizmus nemôžeme považovať za kresťanský myšlienkový smer, keďže človeka postavil do popredia ako bytosť, ktorá je sama o sebe schopná spoznať pravdu, ktorá musí byť za každých okolností racionálna a objektívna. Na tejto filozofii bol postavený napríklad marxizmus, vedecký ateizmus, a iné myšlienkové systémy. S modernizmom však boli spojené aj pozitívne hodnoty ako optimistický prístup k poznaniu pravdy, dôraz na vzdelanie a výskum, a iné. Hlavným problémom modernizmu však bol jeho materialistický základ, ktorý viedol modernistov k úplnému odmietnutiu a ignorovaniu duchovna a objektívne nezmerateľnej skutočnosti.

Korene postmodernizmu siahajú k filozofiám, ktoré (až na Kanta) výslovne popierali tradičné žido-kresťanské hodnoty a etiku.

Postmoderna ako smer

Samotný nástup postmodernizmu ako filozoficko-literárno-umeleckého smeru sa datuje do začiatku druhej polovice 20. storočia. Jedným z protagonistov tohto hnutia bol francúzsky filozof a literárny kritik Jacques Derrida. Predstavil myšlienku, že v písanom texte neexistuje žiadny vnútorný význam daný jeho autorom. Význam textu vzniká až pri čítaní a mení sa od čitateľa k čitateľovi. Samotný vzťah čitateľa k textu je podľa Derridu významovo dôležitejší ako samotný text! Význam čitateľ z textu získava tak, že text „dekonštruuje“, t. j. rozoberie ho a samotný význam sa zrodí pri opätovnej stavbe rozložených významových jednotiek textu. Keď uplatníme takýto princíp k čítaniu Písma, môže si každý vyvodit z biblických pasáží to, čo len chce a podľa Derridu to tak má byť. ►

Podľa Derridovej postmodernej literárnej kritiky neexistuje pôvodný význam, ktorý dal Pavel svojim listom, Lukáš Skutkom a už vôbec sa pri takejto filozofii nedá hovoriť o význame, ktorý dal textom Svätý Duch! Francúzski filozofi v 60. a 70. rokoch minulého storočia, ako Foucault, Baudrillard, alebo Lyotard, adaptovali postmodernú filozofiu a ovplyvnili tak myslenie ľudí od akademikov, cez umelcov, až po mládež. Postmoderná filozofia, spolu s dedičstvom existencializmu, otvorila ľuďom bránu do kvázi slobody, v ktorej neexistuje absolútna pravda ani absolútna morálka – všetko je relatívne a závisí od jedinca alebo od komunity, ktorá bude hľadať svoju verziu pravdy. To, čo kedysi bývalo doménou pár excentrikov na

dom kroku. Tvrdia, že neexistuje jedna viera, filozofia, prípadne náboženstvo, ktoré by mali zastávať všetci ľudia. Ak niekto vyznáva vieru, ktorá tvrdí, že je jedna konkrétna norma pre všetkých, je vyhlásený za úzkoprsého, bigotného fanatika. Keď už sa postmoderný človek rozhodne pre spiritualitu, atraktívnymi sú pre neho práve také náboženstvá, ktoré sú postavené na mystike a zmyslovom zážitku. Postmoderní kresťania v Amerike inklinujú k tradičnej obradovej spiritualite a stredovekej mystike. Fascinácia obradom a rituálom ide ruka v ruku s túžbou po duševnej skúsenosti, ktorá je pre postmoderného človeka dôležitejšia ako duchovná pravda.

Postmoderna je fenomén nezlučiteľný s kresťanským svetonázorom

okraji spoločnosti (ako bol napríklad Nietzsche), sa s nástupom postmodernity stalo charakteristickým pre hlavný prúd (angl. mainstream).

CHARAKTERISTICKÉ ČRTY POSTMODERNÉHO MYSLANIA

1. Popieranie jednej objektívnej pravdy

Jedným z hlavných „výdobytkov“ postmodernizmu je upustenie od hľadania pravdy ako takej, pretože pravda nielenže neexistuje, ale keby aj existovala, bola by pre človeka nepoznateľná. Postmoderní ľudia stratili záujem o pravdu, pretože pre nich nepredstavuje de facto žiadnu hodnotu. Každý človek si vytvára svoju pravdu a táto osobná pravda je rovnako skutočná, hodnotná a legitímna ako pravda hocikoho iného. Takýto človek hovorí: „Toto je tvoja pravda, ale toto je moja.“ Keďže pravda sa tým pádom rôzni od človeka k človeku a od komunity ku komunitě, existuje iba v subjektívnej forme. Objektívna pravda, ktorá je rovnaká pre každého v každom čase a na každom mieste, v myslení postmodernity neexistuje.

2. Zážitok namiesto pravdy

Pravda ako taká je pre postmoderného človeka neuchopiteľná a preto nezaujímavá. Zaujíma ho skôr zážitok, osobná skúsenosť. Skúsenosť nabrala v postmodernom myslení omnoho väčší význam ako pravda, pretože skúsenosť je osobná a uchopiteľná. V postmodernom myšlienkovom svete sa skúsenosť neustále mení, čo vyhovuje práve človeku postmodernity, ktorý neverí v stabilitu, rast, alebo hocikakú vyššiu normu, podľa ktorej by mal žiť.

Človek a jeho „ja“ spája svoje skúsenosti do vlastného svetonázoru, ktorý je pre neho dôležitejší ako hocikaký iný svetonázor – či už ide o svetonázor iného človeka, náboženskej skupiny alebo filozofie. V tomto prípade sa každé „ja“ rozhoduje o tom, čo je dobré a správne. Vyššia norma, či už morálna alebo náboženská, si na takéhoto človeka nemôže vytvárať žiadny nárok – je to len jedna z mnohých právd s malým „p“. Ľudia s podobným zmýšľaním stretávame na kaž-

3. Popieranie „metanarativu“

Vo filozofickej (aj teologickej) terminológii existuje termín „metanarativ“ (dosl. „nad-príbeh“), ktorý označuje dejovú pravdu zastrešujúcu dianie na celom svete počas celej histórie. Metanarativ sa spája s náboženstvami, ktoré vysvetľujú priebeh dejín, stav človeka voči Bohu, a pod. Najznámejší (a, samozrejme, jediný pravdivý) metanarativ je ten, ktorý zachytáva Biblia – od stvorenia až po Pánov príchod a vzkriesenie. Metanarativ Písma ovplyvňoval cez žido-kresťanský svetonázor myslenie západnej civilizácie, avšak postmoderné myslenie druhej polovice 20. storočia vyhlásilo vojnu jednej normatívnej skutočnosti platnej pre všetkých ľudí. Od nihilistických „detí kvetov“ až po dnešnú generáciu vidíme fascináciu osobnou pravdou, najlepšie, keď je iná ako pravda hocikoho iného. Heslo: „Buď sám sebou“ sa stalo novodobým postmoderným náboženstvom, kde jedinou pravdou a bohom je ľudské ego. Preto má v postmodernom myslení každý človek svoj „mikronarativ“ – životný príbeh a filozofiu, ktorá je výsledkom súčtu jeho osobných skúseností, názorov, a hlavne pocitov. Príbehy ľudí sa stali dôležitejšími ako ich reálny stav.

4. Relativizmus

Všetky vyššie uvedené črty postmoderného myslenia vedú k jednej z jeho hlavných črt, do relativizmu. Postmoderný relativizmus sa dotýka každej oblasti života, hlavne však morálky, náboženstva a filozofie. Čitatelia sa už iste stretli s odpoveďou typu: „To, čo vravíš, je relatívne – všetko je, koniec-koncov, relatívne.“ Slovo relatívny pochádza z latinského slova relativus, ktoré znamená „vzťahujúci sa (na niečo)“. Postmodernizmus vyvysil vzťah s „pravdou“ nad pravdu samotnú. Keďže vzťah sa mení v závislosti od každého človeka, aj pravda sa mení. Termín relativizmus teda naznačuje, že hodnoty (ich obsah a kvalita) sú závislé od človeka, ktorý ich vyznáva, a preto nie sú stabilné, ani neexistujú sami osebe. Hodnoty, či už morálne, náboženské, politické, alebo iné, si vytvára človek, a preto ich nemôže vnucovať nikomu inému, pretože každý má svoje osobné hodnoty, ktoré sú rovnako dobré

a správne. Úprimnosť a vernosť týmto osobným hodnotám sa v postmodernom myslení cení viac ako uplatňovanie všeobecne platných, zaužívaných hodnôt. Tento názor je zodpovedný za upustenie od konzervatívnych hodnôt, ktoré sa pre postmoderných ľudí stali neúnosnými a obmedzujúcimi, lebo im bránili v tom, aby boli úprimní k sebe samým. Keďže tento postoj sa stal postojom spoločenskej väčšiny, závažne ovplyvnil spoločenské hodnoty, ako aj tých, ktorí tento postoj nezaujali. Relativizmus dosiahol prevahu a jeho uplatňovanie je často militantné voči menšinám, ktoré sa rozhodli vyznávať konzervatívne hodnoty. Intolerancia voči relativizmu je v dnešnej dobe netolerovateľná. Tolerancia sa stala hodnotou,

tové chatovacie miestnosti, alebo hudbu – na týchto a im podobných platformách sa formuje svetonázor postmoderného človeka.

Kresťanstvo a postmoderna

Základné črty postmodernizmu a postmoderny jasne ukazujú, že ide o fenomén nezlučiteľný s kresťanským svetonázorom. Drvivá väčšina postmoderných princípov a hodnôt (ak vôbec možno hovoriť o princípoch a hodnotách v súvislosti s postmodernou) sú v rozpore s kresťanskými princípmi a hodnotami. Kresťanstvo verí v jednu objektívnu uchopiteľnú pravdu. Ježiš o sebe povedal, že je cesta, pravda a život a nikto nemôže prísť k Bohu, ak len nie skrze neho

Tolerancia sa stala hodnotou, ktorá má v životoch postmoderných ľudí väčšiu cenu ako pravda

ktorá má v životoch postmoderných ľudí väčšiu cenu ako pravda, alebo morálka – veď pravda aj morálka sú podľa nich relatívne, každý má svoju.

5. Fascinácia médiami

Ideálna pôda pre šírenie postmoderných myšlienok je dnešná premedializovaná kultúra. Zrejme každý človek si všimol, že s nástupom multimédií (hlavne mladí) ľudia prestali byť fascinovaní literatúrou, tradičným umením a akademickým vzdelaním. Na dnešnú mladú generáciu každý deň útočí smršť obrazu a zvuku cez televízne obrazovky, internet, mp3 prehrávače, atď. Tragédiou je, že mladí neberú tento frontálny útok ako útok, ale ako prínos. Ľudia počas stáročí snívajú o aktivite, napredovaní, vynálezoch, a keď sa mnohé z nich konečne stali skutočnosťou, drvivá väčšina sa začala oddávať neproduktívnej pasivite. Akademické vzdelanie, napriek tomu, že je konečne prístupné pre všetkých, prestáva byť zaujímavé, hoci svet dosiahol väčšie poznanie ako kedykoľvek predtým. Knihy, ktoré viac nie sú iba doménou niekoľkých učencov, prehrávajú boj s chatom a videoklipmi. Postmoderný človek nemá čas na to, aby sa stíšil a zamyslel hlbšie nad vlastným životom, lebo má neustále na ušiach slúchadlá a pred očami má spleť obrazov, ktoré vystriedajú riadky čítaného textu. Keď už v texte nie je žiadny daný význam, ako to tvrdil (literárny kritik!) Derrida, načo sa textom vôbec zaoberať? Nudné čítanie postmodernizmus vymenil za „kreatívne“ chatovanie.

Hoci postmoderní ľudia povýšili kreativitu a jedinečnosť nad logiku a správnosť, mediálny život, ktorý vedú, ich pripravil aj o poslednú kvapku predstavivosti – médiá všetko vymyslia za nich. Keďže však médiá hlásajú postmoderné „hodnoty“ ako nihilizmus a relativizmus, títo konzumenti sa stávajú ich učeníkmi napriek tomu, že seba predstavujú ako tých, ktorí sú „sami sebou“. Realita je však úplne iná. Napriek tomu, že postmoderný človek tvrdí, že vyznáva svoju osobnú pravdu líšiacu sa od pravdy iného človeka (najmä, ak je ten človek konzervatívny kresťan), realita je taká, že vyznáva „pravdu“, ktorú mu nanútili médiá cez obraz a zvuk. Či už ide o televízne relácie, interne-

(Jn 14, 6). Takisto povedal, že keď človek spozná pravdu, tá pravda ho vyslobodí (Jn 8, 32). Už len v týchto dvoch výrokoch môžeme pozorovať napätie s postmodernizmom. Ježiš o sebe povedal, že je jedinou cestou k Bohu – postmodernizmus hlása, že každý má svoju vlastnú, rovnako dobrú cestu. Povedal tiež, že On sám je pravda a poznanie pravdy človeka vyslobodí. Postmoderné myslenie verí na osobnú pravdu, ktorá je relatívna a individuálna, pravdu ako takú nemožno podľa postmoderných ľudí spoznať, keďže objektívna pravda ani neexistuje. Základné prvky biblickej viery úplne odporujú postmodernému mysleniu!

Dôležitým rozdielom medzi kresťanským a postmoderným svetonázorom je to, že kresťanstvo je exkluzivistické a postmodernizmus je inkluzivistický. To, že kresťanstvo je exkluzivistické, znamená, že považuje Ježiša za jedinú cestu k Bohu, a tým pádom sa ostatné náboženstvá mýlia vo svojom hľadaní Boha. Pri takomto výroku sa postmodernému človeku obracia žalúdok, keďže podľa neho má každý tú svoju pravdu a nech si verí, čomu chce. To, že niekto úprimne verí, má pre postmoderného človeka veľkú hodnotu – väčšiu ako to, v čo verí. Kresťanstvo pokladá každú, hoci úprimnú, vieru, ktorá nesmeruje k Nazaretskému Ježišovi, za mylnú a neúčinnú. Úprimnosť viery nie je dôležitejšia ako jej obsah! Nová zmluva používa pre mylnú vieru slovo apaté, ktoré doslova znamená „zvod, blud“.

Úprimnosť a obsah viery

Človek môže veľmi úprimne veriť bludom! Podľa Písma je každý duch, ktorý nevyznáva Ježiša Krista, duchom bludu. Prečo by Ján vyzýval kresťanov, aby neverili každému duchu, ale aby ich skúmali, resp. aby skúmali obsah ich posolstva? (1Jn 4, 1–6). Človek sa môže veľmi úprimne mýliť, a preto biblická viera má byť úprimná, ale iba ak je to viera v pravdu. Biblické kresťanstvo taktiež zdôrazňuje, že Božie Slovo, Biblia, je absolútna norma pre život človeka a podľa toho, ako žil vzhľadom na túto normu, bude aj súdený. Toto je ďalší výrok, ktorý je v rozpore s postmoderným relativizmom, v ktorom nie je miesto pre nič ►

absolútne, počnúc normami. V súvislosti s morálnym relativizmom je dôležité spomenúť práve konzervatívne hodnoty, ktoré sú uprostred postmodernej spoločnosti tak zaznávané. Konzervatívne hodnoty vychádzajú zo žido-kresťanského svetonázoru a majú stabilný charakter – sú dané biblickými normami a nepodliehajú spoločensko-kultúrnemu vývoju. Všetko, čo je fixné a robí si univerzálny nárok (ako napríklad Desatoro) je nezlučiteľné s postmoderným relativistickým cítením, ktoré baží po bezhraničnej tolerancii a nezávislosti. Konzervatívne hodnoty volajú po svätosti a poriadku, kde tolerovanie hriechu a relativizovanie Boha nemá miesto. S konzervatívnymi hodnotami súvisí aj postmoderný „boom“ médií. Biblické konzervatívne hodnoty zdôrazňujú osobnú zrelosť, rodinný život, vzdelanie a svedomitú prácu. Človek sa nemôže ani priblížiť k týmto ideálom, keď je jeho život neustále sytený mliekom populárnej kultúry a médií. Žiadny prelomový vynález, ktorý zmenil vývoj sveta, sa neudial pri surfovaní na chatovacích stránkach. Preto je dôležité, aby kresťania odolali tlaku médií a zosilnili dôraz na akademické vzdelanie,

čítanie a štúdium vôbec. Kedysi bolo bežné, že deti uvedomelých rodičov chodili na hodiny klavíra, hrávali spolu šach, a voľné chvíle trávil čítaním kníh a športom. Dnes sa celé životné úsilie mladej generácie presunulo z knižníc, univerzít a ihrísk na obrazovku počítača, TV, alebo mobilného telefónu. Samozrejme, že univerzity sú plné študentov, možno plnšie ako kedykoľvek predtým, ale mnohí z týchto študentov chodia do školy, lebo musia, a ťažisko ich snaženia aj tak zostáva v letargickej pozícii pri obrazovke. Takéto prežitie života danému človeku nič neprinesie, no nielen jemu – je zhubné pre jeho rodinu, okolie, ako aj pre cirkev.

Postmoderna počas posledných niekoľko desaťročí aktívne formovala a formuje myslenie a správanie ľudí. Keďže postmodernizmus atakuje mnohé kresťanské hodnoty, je potrebné považovať ho za nepriateľa kresťanského svetonázoru. Nepriateľa treba poznať, aj keď tonemusíbyťúplnejednoduché. Prajeme čitateľom, aby sa nepripodobňovali tomuto svetu a nenechali sa formovať postmodernými hodnotami, ale aby držali vieru a konzervatívne hodnoty až do Pánovho príchodu. ■

(LOGOS, február 2012)

MYSLITEĽ 3D

DANA KUCHARIKOVÁ

(Autorka je členkou CB v Žiline, pracuje ako lektorka anglického a francúzskeho jazyka, venuje sa sprievodcovskej činnosti, vysokohorskej turistike, študuje na Gimlekollen School of Journalism and Communication v Nórsku.)

Foto: DUŠAN KUCHARIK

Ranný „croissant“ namočený do horúcej kávy, chrumkavá „baguette“, jarné trhy plné zelene, bukinisti na brehu Seiny, ohromujúce architektonické a umelecké diela. Hovorí sa, že francúzska metropola je najkrajšia práve na jar. Keď sa zatúlame do štvrte Invalides, zastavíme sa na ulici de Varenne a zbadáme malebný dom z 18. storočia, obklopený šarmom nemalej záhrady. V záhrade často vídať deti, ako pobehujú medzi sochami. Autorom sôch je veľikán 19. storočia Auguste Rodin, ktorý spustil éru moderného sochárstva. Napriek talentu ho na prestížnu parížsku umeleckú akadémiu École des Beaux-Arts nikdy neprijali. Jeho sochy neboli dostatočne graciózne, možno až škaredé. Za základ svojej umeleckej činnosti považoval prírodu. Ľudské telo bolo pre neho najvhodnejším prostriedkom, ktorým možno vyjadriť každý vnútorný duševný stav. Skrúsený smrťou dobrého priateľa chcel Rodin zabudnúť a vrhol sa do práce. S odhodlaným zápalom sa pustil do „Mysliteľa“. Mysliteľ mal byť jeho poslednou, avšak nezabudnuteľnou epickou postavou. Chcel zobraziť človeka.

Myslieť znamená trpieť

Grécki sochári či Michelangelo síce vytvorili obdivuhodne krásne diela, ale v jeho diele sa muselo nachádzať čosi viac. Auguste uvažoval, že človek sa k mysleniu prepracoval len s námahou a tvrdým úsilím. Myslieť znamená trpieť a neustále sa pýtať: Kto som? Odkiaľ som prišiel? Kam sa uberám? A prečo?

Rodin vytvoril sochu nadživotnej veľkosti. Nadobudol istotu, že človek nie je krásna bytosť, ktorá bojuje proti skazenému svetu, ale divoch, ktorý sa snaží povzniesť nad svoj zvierací pôvod. Zistil, že divý tvor musí vynaložiť veľkú námahu, aby dospel v mysliačeho človeka. Chcel svetu ukázať ľudský zápas, a tak vymodeloval „ozrutu“ v dvojnásobnej životnej veľkosti. Uvažoval o polohe „Mysliteľa“: či má mať ruku opretú o protitláhlu nohu, čo by vyznelo dosť neprirodzené. Potom si však uvedomil, že namáhavá poloha naznačuje neľahký vývoj človeka – od divého tvora k mysliacej bytosti.

„Mysliteľ“ sa preňho stal výrazom najhlbšej tragédie človeka, i keď postava prekypovala energiou. Zdôraz-

nil podľa neho charakteristické črty človeka poznačeného tragédiou – zadumaný pohľad a tvrdošijné odhodlanie. Najviac síl vložil do mohutnej hlavy. Mysliteľ, teraz ešte väčšmi, ako prv, vyjadruje ten hrozný zápas, ktorý musí primitívny človek vybojovať, kým dospeje od živočíšneho cítenia k mysleniu. Auguste zhodnotil: „Áno, možno sa mi podarilo vyjadriť viac pravdy, ako som si pôvodne myslel. Čím dlhšie žijem, tým som presvedčenejší, že človek sa stal mysliacim tvorom prívčas, prv, ako bol na to pripravený.“

Myslím, teda som

Iste, mysleniu a úvahám sa nedokážeme vyhnúť. Neustále myslíme. K akému záveru dospel Descartes? Myslím, teda som? Výrok sa dnes používa v mnohých kontextoch, ktoré odrážajú aktuálne dianie: Som a myslím, teda volím. Príliš myslím, teda som a mám IQ nad 130. Myslím, teda som a môžem pracovať. Myslím, teda som (kresťan)?

Postmoderná spoločnosť považuje kresťanstvo za útočisko pre „slabochov“, ktorí sa nedokážu vysporiadať so životnými problémami. Samozrejme, kresťanstvo je v istom zmysle útočiskom. Do určitej miery rieši naše ťažké životné situácie. Hlavným motívom je však jeho pravdivosť. Pravdepodobne prevláda názor, že človek musí najprv spáchať intelektuálnu samovraždu, a potom sa stane kresťanom. Kresťanstvo podľa všetkého odpútava od reality a podľa vyjadrenia na adresu Billyho Grahama „človek uzatvára svoju myseľ“. Prestáva sa rozvíjať a zrejme sa z neho postupne stáva divoká, pudovo orientovaná šelma, ktorá sa bezcieľne túla v prelese.

Boží plán a myslenie

Každý má predsa svoj svetonázor. James W. Sire chápe svetonázor ako oddanosť, svetonázor vyjadruje, kam smeruje naše srdce, možno ho vykresliť aj na základe predpokladov ohľadom reality. Môžu byť pravdivé, čiastočne pravdivé alebo nepravdivé. Vnímanie reality tvorí základ nášho života, dá sa povedať, že vlastní a hýbe našim bytím.

Naše zmýšľanie je jednoznačne ovplyvnené (populárnou) kultúrou. Mení naše predstavy o materiálnom úspechu, výzore, trápení, zle, náboženstve a v neposlednom rade o realite. Mnoho ráz už bolo povedané, že žijeme v materialistickej spoločnosti. Každá reklama, či ju vidíme v televízii, na plagátoch, alebo počujeme v rádiu, nás naháňa, doslova dráždi ako divé zvery, ktoré následne bežia do obchodu s cieľom čo najrýchlejšie si uchmatnúť svoju korisť. Pôvod človeka však nespočíva v pudovosti, ktorá je príznačná pre ostatné živé tvory. Bohom sme boli stvorení. Ako „mysliteľa“ predsa odrážame Jeho obraz. Kresťan teda neprestáva myslieť a porovnávať. Rovnako trpí, keď sa neustále utvrdzuje v otázkach: Kto som? Odkiaľ som prišiel? Kam sa uberám? A prečo? Napriek skutočnosti, že už ich má dávno zodpovedané. Rozum je síce na správnom mieste, ale srdce niekedy prestáva tĺcť. Nekonečné uvažovanie nad tým, čo je podľa Božej vôle dobré a zlé, je naozaj nepohodlné. Život vo svete by nám mal byť nepohodlný a neprirodzený, pretože ako vyjadril Kristus: „nie sú zo sveta, ako ani ja nie som zo sveta“.

Zároveň ale neprosí Boha, aby „nás vzal zo sveta, ale aby nás ochránil pred zlým“ (Jn 17, 15–16). Svet, ktorého sme súčasťou, hoci mu nepatríme, má predsa svoje miesto v Božom pláne. Skúsme vo svete hľadať „svetlo Božej milosti“. Ako možno prostredníctvom médií, hudby, filmu či reklamy zvestovať Krista? Žijeme v tom spolu s našimi rovesníkmi, skúsme pozeráť na svet ako na bohatý zdroj inšpirácie. Čítajme Božie slovo, ale načúvajte kultúre. Kúpme si čokoládového zajaca. Vyfintíme si dom veľkonočnými kraslicami. Dajme do vázy zlatý dážď a bahniatka. Oslávme Ježišovu smrť. Veď „či teda jete alebo pijete, alebo čokoľvek robíte, všetko robte na Božiu slávu“ (1 Kor 10, 31).

Svet je džungľa plná divotvorov. Našu republiku dokonca zachvátili gorily. Môžeme sa síce nechať vtiahnuť, ale ak zásadne nemyslíme ako kresťania, iba kopírujeme myslenie sveta. Slovom E. Pottera: namočíme sa do bahna, ale zostaňme čistí.

Neexistuje alternatíva: buď rozvíjame kresťanské myslenie, alebo myslíme rovnako „svetsky“. Pokiaľ svet neuvidí premenený život, kresťanstvo zostáva filozofiou (1 Pt 2, 12). Dávajme pozor, aby sme sa nestali „divochmi“, ale zostávali mysliacimi kresťanmi. „Opášme si bedrá svojej mysle, budme triezvi, úplne dúfajme v milosť, ktorú dostaneme pri zjavení Ježiša Krista“ (1Pt 1, 13).

Boh nás už predsa na myslenie pripravil, dal nám všetky predpoklady. Ak neusilujeme o Božie myslenie, nie sme pripravení stať sa skutočne mysliacim človekom – iba komerčnými liekmi „nadopovaným divochom“, ktorý v chaotickej spleti dnešného myslenia upadá do tragickej kómy. ■

Zdroje:

WEISS, D. *Nahý som prišiel na svet.*
SIRE, J. W. *The Universe Next Door.*

Z PODVEČERA DO ZBORU

Stranu pripravuje: JANA CAMARA

V bratislavskom zbore Cirkvi bratskej sa odohráva niečo, čo tu ešte nebolo – vzniká ďalší zbor. Nie na zelenej lúke, ale delením pôvodného zboru. Hoci – ťažko povedať, že pôvodného, lebo veľká väčšina návštevníkov, ktorí sa chystajú do nového zboru je z mimocirkevného prostredia. S kazateľom Danielom Pastirčákom sme sa dohodli, že od tohto čísla až do vzniku nového zboru budeme prinášať informácie o dianí vo vznikajúcom zbore, predstavíme piliere, na ktorých stavajú, prinesieme osobné svedectvá novoprišlých i starousadlíkov, ktorí mieria do nového zboru. Veríme, že tak zamedzíme rozličným šumom a prispejeme k tomu, aby práca priniesla požehnanie zostávajúcim i odchádzajúcim a možno aj poučenie ostatným.

KRÁTKO Z KRÁTKEJ HISTÓRIE

Začalo to tak, že nás začínalo byť veľa

Počet návštevníkov nedeľných dopoludňajších bohoslužieb v ostatných rokoch rástol a rástol. Všetky miesta sa na sedenie boli obsadené, šatne preplnené. Viacerí sme pociťovali, že jednou z prekážok rastu zboru sa stáva ohrozený priestor kostola na Cukrovej 4.

Keď sme sa nad tým úprimne zamysleli, museli sme si priznať, že priestorové ohrozenia sú symbolom aj iných prekážok a obmedzení. Po skončení bohoslužieb niektorí vytvárali hlučné diskusné krúžky, zatiaľ čo iní sa tíško predierali k východu. Naša sieť vzťahov mala svoju mimoriadnu hodnotu. Avšak na zoznamovanie sa s ďalšími, na kvalitné nové vzťahy potrebuje aj človek s veľkým srdcom priestor a čas.

Ako sa nestáť brzdou?

Tí, ktorých táto otázka zasiahla bytostne, prišli s myšlienkou rozdeliť zbor na dva zbory. Dokonca urobili na túto tému anketu. Výsledkom ankety bol všeobecný súhlas, áno, je to dobrá myšlienka, treba sa rozdeliť a ďalej rásť. Keď sa však veľká myšlienka začala premieňať na drobné konkrétne kroky, zrazu sa nikto nehrnul, nikto nenašiel kľúč, ktorý by bol skutočne vhodný na rozdelenie.

A tak staršovstvo zboru oslovilo kazateľa **Daniela Pastirčáka**, aby sa na to podujal a pokúsil sa v Bratislave založiť ďalší zbor Cirkvi bratskej. Ako sám hovorí,

najprv sa s touto myšlienkou začal radiť s Bohom na modlitbách. V tichu svojich modlitieb prijal, že založenie nového zboru je Božou myšlienkou. Aj v srdciach iných ľudí zaznela výzva k aktívnej tvorivej spolupráci pri zakladaní nového zboru.

Namiesto brzdy tvorivý tím

Keď vznikol tím zaniietených dobrovoľníkov, keď bola zodpovedaná otázka KTO založí nový zbor, prišli na rad otázky KDE, KEDY, AKO. Vtedy jeden múdry človek navrhol, aby v tom istom kostole v tú istú nedeľu boli dvojce bohoslužby, jedny ráno a druhé večer, s tou istou kázňou, ale s inou liturgiou. Tento návrh bol taký jednoduchý, že nebol dôvod nezrealizovať ho. Hľadanie inej liturgie bolo zaujímavým experimentom. Nosnými v liturgii sa stali Taizé piesne, pre ich ekumenický rozmer a obľúbenosť v celej kresťanskej Európe. Po kázni sa vytvoril priestor na jej doznenie a meditáciu, čas na tiché modlitby návštevníkov. Myšlienka inej liturgie oslovila umelcov, otvorila priestor prekvapivú realizáciu ich dynamickej kreativity (výtvarníkov je v tíme skutočne požehnané) a stala sa ďalším zdrojom vďačnosti, chvály a radosti.

Už sú to tri roky

V nedeľu 8. marca. 2009 sa priestor kostola na Cukrovej premenil. Od kríža na stene sa do priestoru po celej sále rozpínali pruhy priesvitnej látky. Kríž tak zviazal v jednom bode vzdialené body tohto malého vesmíru. V podvečer o 17. hodine sa pásy látky ►

premenili na lúče svetla. Počas organovej meditácie sa do stredu na kríž premietali Božie mená. Písmo akoby nakreslené svetlom sa rozostupovalo a menilo, raz na podivné plamienky ohňa, inokedy rozpadnuté písmená na kríži vytvorili kruh podobný trňovej korune. Na Cukrovej sa začali Podvečerné bohoslužby.

Internet

Zaťažkavacou skúškou boli letné prázdniny 2009. Počas prázdnin návštevnosť bohoslužieb klesla z počiatkových 50 až 70 ľudí na polovicu. Na jeseň 2009 bola založená na facebooku *Skupina podvečerných bohoslužieb* a odvtedy je o každých bohoslužbách informované internetové spoločenstvo. Počet účastníkov „obyčajných“ bohoslužieb sa zvýšil približne na sto, počet účastníkov slávnostných „výtvarných“ bohoslužieb je dvojnásobný, pričom zvýšenie počtu účastníkov na podvečerných bohoslužbách neznamená zníženie počtu návštevníkov na dopoludňajších bohoslužbách.

Prichádzajú ľudia z mesta

Od januára 2010 sa podvečerné bohoslužby dostali do novej fázy. Počet návštevníkov z necirkevného prostredia si vyžiadali trochu iný prístup k duchovným témam, a možno aj nové témy, ktoré by oslovili týchto návštevníkov. A tak sa končí obdobie rovnakých kázni. Témy, ktoré sa objavujú v podvečerných kázňach viac zodpovedajú potrebám nových ľudí, no zároveň podporujú aj potreby duchovného rastu celého spoločenstva.

Vrcholom bohoslužieb je čas meditácie po kázni. Jednotlivé prvky bohoslužby – hudba, modlitba, meditatívne piesne, obrazy i slovo homílie, ústia do ticha podfarbeného ambientnou hudbou – desať minút sústredeného ticha. Božie svetlo vnika do otvoreného srdca. Čo bolo povedané, má čas preniknúť do pôdy vnútorného človeka a usadiť sa v jej plodných hĺbkach. ■

(koniec 1. časti, pokračovanie v ďalšom čísle Dialógu)

SEDEM KROKOV, KTORÉ VIEDOL BOH

ELENA MÁRIA RUMÁNKOVÁ

(Spisovateľka, výtvarníčka
a osvetová pracovníčka, Stará Turá)

Foto: M. MEDŇANSKÝ

Stará Turá je vyvolené miesto, kde sa narodila a pôsobila Kristína Royová, je to miesto, kde so sestrami a bratmi v Kristu rozsievala v prvej polovici minulého storočia vieru, nádej a lásku podľa kresťanských zásad, ktoré dodržiavala celým svojím pozhnaným životom.

Na Starej Turej iniciovala a spolu s vernými vybudovala nádherné charitatívne ustanovizne, na ten čas ojedinelé, ktoré spravovala pre zmiernenie utrpenia svojich blízkych. Bol to pomyselný architektonický trojuholník na hornom konci mestečka, trojuholník hlboké viery, nekonečnej nádeje a bezhraničnej lásky. V jednom vrchole trojuholníka stála **Útulňa**, v ktorej bola umiestnená i nemocnička pre chorých, v druhom stála **Chalúpka** pre opustené deti a v jeho treťom vrchole stál – v roku 1933 vybudovaný z honorárov literárnych prác Kristíny Royovej a verejnej zbierky – **Domov bielych hláv** (DBH), útulok pre starých ľudí. Nepriazeň okolností, nové politické pomery a asanácia starej zástavby sa postarali, aby dva z vrcholov tohto trojuholníka podľahli zubu času. Zachoval sa jediný, posledný, Domov bielych hláv. Po zániku Modrého kríža jeho majetok prešiel pod správu Generálneho biskupského úradu evanjelickej cirkvi. V ostatnom čase tu bola umiestnená Základná umelecká škola (ZUŠ). Keď ZUŠ ponúkli nové priestory v budove bývalej Meštianky, DBH ostal opustený, nevyužitý, prázdny, odsúdený na zánik. Posledná architektonická pamiatka na Kristínu Royovú tak pomaly zanikala a bolo len otázkou času, kedy celkom spustne.

Vtedy sme už vážne začali biť na poplach s mottom: „Zachráňte Domov bielych hláv.“ Spolu s manželom sme začali písať listy, odosieli e-maily, obracali sa na patričné miesta, burcovali sme všetkých, ktorí mohli priložiť ruky k dielu a pomôcť.

„Zachráňte Domov bielych hláv.“

A to bol PRVÝ KROK.

Zdalo sa nám, že je to hlas volajúci na púšti, hlas, ktorý nikto nepočuje. Na listy nikto neodpísal, na maily nikto neodpovedal. Ani Biskupský úrad v Bratislave.

„Skúste sa obrátiť na faru vo Vrbovciach,“ poradil nám náš vzácny bratislavský priateľ, farár Miroslav Kýška, rodák zo Starej Turej. „Tam pôsobí mladý evanjelický kňaz Mirko Hvozďara, ktorý má rodinné korene po otcovi v Starej Turej. Študoval v Nemecku a tam je dielo Kristíny Royovej stále živé. Jej knihy sa tam stále vydávajú, stále čítajú, iste tam má svoje kontakty. Nemci by mohli pomôcť zbierkou na záchranu Domova bielych hláv.“

Tak sme sa vybrali do Vrbovíc a stretli sme sa s mladým pánom farárom. Spoznali sme jeho bohaté aktivity v cirkevnom zbore a to nielen s dospelými, ale aj s mládežou. Obdivovali sme jeho činorodosť a zapálenosť pri práci, lásku jeho cirkevníkov a realizáciu jeho neuveriteľne bohaté invencie. No v našej veci nám nedával žiadne nádeje. „Žiaľ, nemám možnosť pomôcť,“ s ľútosťou konštatoval. „No vy by ste mohli pomôcť nám,“ obrátil sa na nás s nádejou. To už prišla medzi nás mladučká ►

pani farárka Ivetka Vojtková, zatiaľ ešte bez fary, no rodáčka z Vrbovíc, v ktorej mal pán farár nevídanú pomoc. „Tuto naša Ivetka nacvičila a hrala s našou mládežou divadielko *Bez Boha na svete* podľa poviedky Royovej a teraz by sme potrebovali zasa nové divadlo, mladí majú chuť pracovať. A vy píšete!“ pozrel na mňa. „Nepomohli by ste nám? Zdramatizujte niektorú z noviel Kristíny Royovej, aby sme mohli pokračovať v tomto bohumilom diele!“

A ja som poslúchla!

Zdramatizovala som novelu Kristíny Royovej *Sluha*. Nechala som jej pôvodný názov a ešte v prvopise som ju odovzdala do Vrbovíc. Netrvalo dlho a vo Vrboviach bola premiéra...

Potom prišiel DRUHÝ KROK.

Všetko toto sa udialo v roku 2002 a ja som si zrazu uvedomila, že o rok to bude sto rokov, čo prvý raz vyšla tlačou novela K. Royovej *Sluha*. Viem, že to nebola náhoda. Bolo to Božie riadenie. Boh nezabúda na svojich verných a Kristína bola Jeho verná služobnica. A na tých, čo verne životom, prácou a láskou slúžili Hospodinovi, nesmieme zabúdať ani my. Sú naším majákom v živote, naším vzorom hodným nasledovania v duchovnej práci na Božej vinici. Kolkých len Royová svojou duchovnou prácou priviedla k Pánovi! Neváhala som a poslala som moju divadelnú hru do Transoscia v Mikuláši s prosbou, aby zvážili moju prácu, ktorá by iste pomohla viacerým cirkevným zborm na Slovensku obohatiť svoju činnosť o ochotnícku divadelnú prácu. A ak sa im moje divadlo pozdáva, bola by som rada, keby ho knižne v tomto roku vydali.

V roku stého výročia!

Bol začiatok januára. Čakala som mesiac na odpoveď. Neprišla. Urgovala som. Nič. Prešiel február i marec, Transoscus sa neozýval. V apríli som opäť písomne prosila o odpoveď. Nič! V máji som si už nedávala veľké nádeje, že divadelná hra vyjde tlačou. Veď už prešiel takmer polrok, ťažko uveriť, že to vydavateľstvo stihne zaradiť do plánu a nieto ešte ju i vydať. Nie, toto sa nemôže podariť! Zúfalá z ich mlčania, obrátila som sa na Biskupský úrad s prosbou o pomoc: „Naozaj neviem, čo mám robiť. Transoscus mi neodpovedá už päť mesiacov. Kam sa mám obrátiť, aby vyšlo moje divadlo k stému výročiu vydania novely? Mám sa hádam obrátiť na Spolok sv. Vojtecha do Trnavy...?“ A stal sa zázrak! Generálny biskup ThDr. Filo mi obratom napísal a ubezpečil ma, že celú vec prešetrí a poradil mi, aby som sa obrátila na kresťanské vydavateľstvo ViVit do Kežmarku. Tam sa dielka okamžite chytili a vydavateľ Mikuláš Lipták sa hneď pustil do práce. O krátky čas som držala v rukách knižku môjho divadla. Vďaka Bohu! Podarilo sa! Divadelná hra *Sluha* knižne vyšla k stému výročiu prvého vydania Royovej novely, ku ktorému som ju napísala..

Naraz, akoby oklukou, zázračne prišiel TRETÍ KROK.

Pripravovala som našu žiačku Katku Belišovú na talentové skúšky na umeleckú priemyslovku. Chodila ku mne domov na hodiny výtvarnej výchovy a kreslili sme, maľovali, modelovali aj niekoľko hodín základ-

né práce i náročné kompozície. Katka bola nadaná a usilovná, kreslila rada a výborne, mala ohromnú invenciu. Raz mi popri práci rozprávala o svojej tete, mamičkinej sestre, ktorá s deťmi v cirkevnom zbore nacvičuje k Vianociam a k iným príležitostiam vystúpenia, krátke scény, piesne...

„Katka,“ napadlo mi odrazu. „Nenacvičila by tvoja teta s mládežou divadielko, ktoré som napísala podľa jednej novely Kristíny Royovej?“ Doniesla som jej knižku. „Daj ju tete Janke prečítať. Možno ju to zaujme.“ A naozaj! Zaujalo.

Veľmi významný a dôležitý ŠTVRTÝ KROK.

Pani Janka Feriková si čoskoro vytvorila divadelný súbor z mladých stredoškôľakov a hoci dochádzala na Starú Turú z Nového Mesta nad Váhom, práca pri nácviiku divadla sa krásne rozbehla. S mladými hercami nacvičovala v modlitebni Cirkvi bratskej a bola to naozaj bohumilá práca. Herci boli rôznych konfesí, boli to evanjelici, katolíci, bratskí i apoštolskí, doslova ekumenická spoločnosť. Skúšky sa vždy začínali modlitbou. Čoskoro mladí amatéri rozbehli sériu divadelných predstavení *Sluha* nielen v našom okolí, ale aj po celom Slovensku, na Morave, ba i vo Vojvodine v Srbsku, kde ich naši Slováci prijali veľmi vrúcne. Dieťa Kristíny Royovej je u nich stále živé.

A už je tu PIATY KROK.

Do celej tejto divadelnej aktivity sa pripojil aj Jankin manžel Peter Ferík, ktorý sa v krátkom čase stal iniciátorom občianskeho združenia *Sluha*, na pomoc trpiacim a potrebným pomoci v núdzi. Zakúpili antidekubitné matrace (prístroje proti preležaninám) a požičovali ich dlhodobo trpiacim, pacientom, ktorí boli trvale pripútaní k lôžku a hrozili im bolestivé preležaniny. Postupne sa o. z. *Sluha* formovalo do ľudského združenia a spolu s ostatnými členmi si vytýčili nádherný cieľ – slúžiť tým, ktorí pomoc potrebujú. Peter Ferík sa stáva riaditeľom o. z. *Sluha* a predsedom Mgr. Pavol Trúsik. Iniciujú ďalších mladých ľudí, hlavne z kolektívu hereckého súboru, ochotných pracovať v kresťanskej láske k blížnemu. Onedlho zaviedli ďalší príklad nádhornej aktivity: raz do roka o. z. *Sluha* vyhlasuje *Čin roka na Starej Turej*, ktorým za účasti verejnosti spolu so slávnostným, hodnotným kultúrnym programom oceňujú občanov, ktorí vykonal čín hodný uznania. O. z. *Sluha* začína rozsiahlu

DBH po rekonštrukcii

činnosť s mládežou, pripravuje koncerty, ponúka stretnutia so zaujímavými osobnosťami...

No bolo treba napísať pre tento mladý súbor novú divadelnú hru.

Znovu som listovala v pätnástich zväzkoch zobraňujúcich spisy Kristíny Royovej, kým som sa definitívne rozhodla. Áno, bude to novela *V pevnej ruke*. Novela však bola rozsiahla a na divadelné poňatie ju bolo treba skrátiť a upraviť. A keďže som ju takto prepracovala, bolo treba dať i iný názov. Dramatizáciu som nazvala *Oľga* a moji mladí herci ju začali znovu nacvičovať pod vedením Janky Feríkovej.

V lete roku 2010 sa chystala v našom evanjelickom zbore spomienková slávnosť k 150. výročiu narodenia Kristíny Royovej a my s manželom sme sa rozhodli, že navrhujeme, aby brat farár Mgr. Radomír Vařák vyhlásil verejnú finančnú zbierku na obnovu Domova bielych hláv. Zároveň sme zložili svoj prvý peňažný vklad. Príde veľa hostí, snáď prispejú na dobrú vec! A ja osobne som sa rozhodla, že k tomuto výročiu si uctím pamiatku Kristíny Royovej tým, že napíšem ďalšiu divadelnú hru. Myšlienku som mala odvážnu, no nemala som odvahu realizovať ju. Mojou „najknihou“ bol odkiaľživá román Kristíny Royovej *Za vysokú cenu*. Kniha má vyše päťsto strán, je to rozsiahly komplex nádherného deja a kaleidoskop vynikajúco stvárnených literárnych postáv. To sa veru nedá vložiť do jednej divadelnej hry, ktorá je časovo obmedzená!

„Nie, to sa mi predsa nemôže podariť!“ zdôverila som sa s obavami môjmu synovi Ivanovi.

„A prečo nie!“ povedal. „Musíš to skúsiť, mami. Kto to napíše, ak nie ty! Ak sa nepodari, ostane to v počítači a nič sa nestane. No ak sa to podarí, splní sa ti tvoj veľký sen a bude to ohromné!“

Tak som sa do toho pustila. O niekoľko mesiacov som mala dramatizáciu hotovú a Biskupský úrad z Bratislavy mi finančne pomohol pri jej vydaní. A tak vznikla divadelná hra *Vykúpené šťastie*, podľa rozsiahleho románu Kristíny Royovej *Za vysokú cenu*.

O. z. Sluha si pre svoju činnosť prenajal jednu miestnosť v miestnom Kultúrnom dome Javorina, aby im slúžila ako klubovňa, v ktorej sa schádzali, mávali divadelné kúsky, pracovali. No bol tu problém: prenájom bol drahý.

„Musíme to riešiť!“ povedal nám Peter Ferík, keď boli aj s Jankou u nás doma na návšteve. „Rozmýšľame, že pre naše účely kúpime starší dom na Starej Turej.“

„To je výborný nápad,“ povedal môj manžel. „A ja už aj viem ktorý!“ Feríkovci spozorneli a zažiarili im oči, keď môj manžel povedal: „Ponúka sa jedinečná príležitosť: Zachráňte Domov bielych hláv!“

Zrazu tu bol ŠIESTY KROK.

Netrvalo dlho, nadviazali sa potrebné kontakty s Biskupským úradom a s pánom farárom Danišom z Reformáty. Čoskoro sa začala práca na rekonštrukcii Domova bielych hláv. Zapájajú sa všetky ochotné ruky, ktoré chcú pomôcť, všetky múdre hlavy, ktoré sú schopné niečo správne vymyslieť. Do Domova bielych hláv nastúpila skupina nadšencov z apoštolskej cirkvi, vynášali haldy odpadu, špiny, čistili, triedili, upratovali a onedlho sa začala prestavba a začali sa diať zázračné veci! Domov bielych hláv sa začal zobúdať.

Jedného dňa však bolo treba platiť a Peter vedel, že potrebuje peniaze.

„Dobrotivý Bože, pomôž!“

S ustarostenou hlavou prišiel jedného dňa domov. Zajtra treba zaplatiť robotníkom a peniaze nie sú.

„Peter,“ volá naňho manželka, „prišiel ti akýsi šek. Máš ho v kuchyni na stole.“

„Šek?“ neveriacky zoberie zo stola doklad. Srdce sa mu rozbúšilo. Akoby aj nie! Stal sa zázrak: kedysi pred rokmi ho akýsi agent z poisťovne nahovoril na poisťku, ktorá sa výhodne zhodnotí o nejaké desaťrocie. Prehovoril ho, Peter zmluvu podpísal a... zabudol.

„Peniaze si vyzdvihnite v našej poisťovni.“ Peter zavrel oči a v duchu pokorne zašepkal: „Ďakujem, dobrotivý Bože.“ Pomoc prišla práve v poslednom okamihu!

To bol ten posledný a neuveriteľný SIEDMY KROK.

V jeden zimný podvečer 19. februára 2011 sa konalo valné zhromaždenie občianskeho združenia Sluha na úplne novom mieste. Áno, uhádli ste. Horné poschodie Domova bielych hláv bolo už celkom hotové, svietilo novotou a vkusom. Nové steny, podlahy s kobercami, vkusné svietidlá, krásny nábytok, audiovizuálna technika.

A nové okná!

„Tie sme spravili so zbierky, ktorá sa vyhlásila pri príležitosti 150. výročia narodenia Kristíny Royovej,“ povedal Peter Ferík. Srdce sa mi radostne rozbúchalo. „A ja mám osobný darček pre náš Domov bielych hláv z príležitosti nášho prvého stretnutia v tomto z popola pozdvihnutom a požehnanom dome,“ povedala som a odovzdala som vedeniu o. z. Sluha môj obraz, olejomaľbu kytice pivónií. Pivónie sú kvety jari, keď sa už príroda spamätala po dlhom zimnom spánku, všetko sa začína zelenieť, kvitnúť a je prísľubom nového života. Nech je tento obraz symbolom prebudenia Domova bielych hláv z dlhého spánku a nech slúži pre potešenie očí a radosť srdca všetkým nám.

Za oknami sa pomaly stmievalo. Otvorili sme okná dokorán a z celého srdca sme spoločne zaspievali Royovskú pieseň *Smieť žiť pre Krista*. Pieseň sa niesla von do tmavnúcich ulíc mesta, rozlievala sa priestorom a niesla nádherné posolstvo...

Nech Stará Tura vie, že Domov bielych hláv začína svoj nový život...

TRI SPOJENÉ KRUHY: CIRKEV, ŠTÁT A NEZISKOVKY

PETER KULIFAJ

(Autor je novým riaditeľom
People in Need Slovenská republika.)

V tretej časti krátkeho seriálu o úlohe štátu, cirkvi a neziskových organizácií pri práci s rómskou komunitou hovorí PETER KULIFAJ, nový riaditeľ organizácie People in Need Slovenská republika, aj o tom, že rozvoj rómskych spoločenstiev nie je možné nadiktovať zhora a zmena musí vychádzať priamo z komunit.

Poslaním mimovládnych organizácií je pomáhať ľuďom ohrozených sociálnym vylúčením – ich hlavnou úlohou je vnímať a pozorne počúvať, sprostredkovať dialóg a sprevádzať jednotlivcov aj celé komunity v procese ich rastu. Ak sa pozrieme na úlohu mimovládnych organizácií vo vzťahu k cirkvi či štátu, v mysli sa mi vynoria tri kruhy, ktoré sa čiastočne prekrývajú. Každý aktér má totiž čosi špecifické, čo ho odlišuje od ostatných partnerov. V prípade štátu to môže byť napríklad vytváranie legislatívnych rámcov či vytváranie dotačných schém na výkon priamej práce. Cirkev má nezastupiteľnú úlohu v oblasti evanjelizácie, čiastočne aj v pôsobení v prostredí chudoby a ľudského trápenia s dôrazom na nádej a empatické zdieľanie životných ciest. Napokon, jedinečnú úlohu mimovládnych organizácií vnímam v ich profesionálnom prístupe k riešeniu praktických problémov klientov, či už detí, mladých alebo dospelých. Myslím si, že práca týchto organizácií by mala mať vysoký štandard pokiaľ ide o metódy, prístup a postupy, ktoré sa využívajú. Zároveň, tieto kruhy majú jeden spoločný prienik a tým je práve vytváranie synergického efektu (ak sa na to pozrieme z pohľadu systémovej zmeny situácie k lepšiemu), a tiež konkrétnych ľudí (ak sa na to pozrieme z ľudského pohľadu).

Na zmenu musí byť vôľa

Práca v sociálne vylúčených komunitách by mala byť v prvom rade o lokálnom pôsobení. Množstvo existujúcich organizácií je v tomto prípade teda pozitívnu správou. Osobne oceňujem najmä tie iniciatívy, ktoré skutočne vychádzajú zvnútra komunity alebo sú zastrešené menšími organizáciami. Žiaľ, nie je ich až tak veľa. Skutočne netreba zabúdať na to, že každá komunita je v svojej podstate špecifická, jej obyvatelia sa nachádzajú v odlišných životných situáciách. Samotná cesta rozvoja rómskych spoločenstiev môže

byť len veľmi ťažko nadiktovaná z pozície jednej veľkej organizácie či inštitúcie, pretože ak sa samotné komunity nepostavia tvárou v tvár faktom ich reality, len veľmi ťažko bude možná akákoľvek zmena situácie. Veď aj to, aká zmena má nastať, je potrebné počuť od ľudí, ktorí sa v nepriaznivej životnej situácii či zlých životných podmienkach nachádzajú. Možno nemajú v súčasnosti sami dostatok vôle, zdrojov alebo moci na túto zmenu. Premýšľať, a už vôbec nie rozhodovať o ich budúcnosti, by však nemal nikto iný. Na začiatok je nevyhnutné, aby zvládli túto úlohu. Našou prácou je pomôcť jednotlivcom a komunitám formulovať ich myšlienky a prostredníctvom malých krokov ich sprevádzať k zmene. Tej, ktorú identifikujú oni sami. Niektorí by mohli namietkať, že takáto forma slobody nie je na mieste. Mohol by tvrdiť, že ľuďom treba jasne povedať, ako sa majú správať a čo majú robiť, ako sa „zo dňa na deň zmeniť“. Ja si však myslím, že to nie je trvalo udržateľná cesta. Bola by to skôr cesta frustrácie, vzdoru a zvyšovania sociálneho napätia. Predstav, že niektorá inštitúcia by mala „monopol“ pôsobenia v tejto oblasti je teda celkom absurdná. Ostatne, tu nejde o to, že „my“ (Štát, cirkev, mimovládne organizácie) si povieme čo sa bude robiť, nadikujeme naše predstavy spoločnosti a budeme vehementne obhajovať náš pohľad na „riešenie situácie“. Niektorý aktér sa o to môže pokúsiť, obávam sa však, že jeho snahy zlyhajú. Tak ako ponúkame prijímateľom našej podpory partnerstvo (ani nie tak pomoc), tak ho ponúkame aj štátu, cirkvi a občianskej spoločnosti. Takéto partnerstvo by mohlo mať východiská v pochopení úlohy každého z nás a tiež v prieniku a spolupracujúcom efekte, o ktorom píšem vyššie. Ale tiež v praktickom, každodennom správaní sa. Všimol som si napríklad, že mimovládne organizácie či cirkevné spoločenstvá so záujmom o pôsobenie v novej lokalite občas obidu existujúce iniciatívy a pustia sa do vlastnej práce bez

ohľadu na tú, ktorá sa v komunite doposiaľ vykonala. A to môže byť veľká škoda. Oveľa užitočnejšie je nadviazať spoluprácu, ktorá má jasne definované hranice. Zo skúsenosti v našich komunitných centrách môžeme povedať, že rozsah služieb, ktoré môžeme poskytovať je limitovaný rôznymi faktormi. Najmä finančnými a personálnymi kapacitami. V tomto smere sa obvykle priestor na spoluprácu nájde.

O kritike sa musí hovoriť

Neziskové organizácie to nemajú jednoduché. Pod tlakom okolností – na krátky čas, a žiaľ, niekedy aj na dlhšie obdobie, presúvajú svoje poslanie a úlohu na vedľajšiu koľaj. Podceňujeme sebareflexiu, zo strachu o svoju existenciu plávame s prúdom grantových výziev a finančných príležitostí a to i napriek tomu, že požadované aktivity nie sú celkom v súlade s potrebami klientov.

Tiež sme sa zatiaľ nedokázali vyrovnáť, dokonca sa o tom ani veľmi v našich kruhoch nehovorí, s kritikou časti spoločnosti, ktorá považuje našu prácu za zbytočnú alebo vnímajú náš hlas len, keď obhajuje nepravosti z ich pohľadu. Toto sú oblasti, o ktorých musíme hovoriť vo vnútri vlastných organizácií. Dať

jasný odkaz, že nie sme niekým, kto stojí na druhej strane barikády. Pretože to ani nie je pravda. Naším cieľom nie je zlepšiť život niektorej skupiny obyvateľov na úkor iných, či zastierať si oči pred tvrdými faktami reality. Jednou z našich úloh je práve podporiť konštruktívny dialóg. A na tom musíme ešte popracovať.

Komunity v strede záujmu

Bol by som veľmi rád, ak by práca komunitných centier a terénnych programov bola najmä v maximálnej možnej miere decentralizovaná. To znamená, aby smerovanie ponúkaných služieb a aktivít ovplyvňovali najmä pracovníci a pracovníčky „z terénu“ v participácii s obyvateľmi vylúčených lokalít. Ľudia, ktorí sa budú venovať priamej práci by však mali byť profesionáli, ktorí pochopia, že ich úlohou nie je spraviť zo seba osobu, na ktorej majú byť druhí závislí. Tieto tendencie nie je ľahké ustrážiť. Chce to naozaj vysokú mieru pochopenia svojej práce zo strany ľudí v mimovládnych organizáciách. Je potrebné si tiež uvedomiť, že terénna práca a práca v komunitnom centre je dosť

odlišná. Zo strany pracovníkov a pracovníčok sa vyžadujú odlišné kompetencie, iný štýl myslenia a iné metódy. To, čo robí terénnu prácu terénnou nie je označenie človeka ako „terénny pracovník“, tak, ako nerobí komunitné centrum ceduľa s nápisom „Komunitné centrum“ na budove. V oboch prípadoch rozhoduje obsah, dužina v podobe schopností ľudí poskytovať kvalitné služby, či pochopenie procesu komunitného rozvoja. Modelov, ako môže komunitné centrum fungovať, je viacero a mnohé z nich sú legitímne. Osobne zastávam názor, že komunitné centrum by nemalo byť len súhrnom množstva poskytovaných služieb, ale jeho pracovníci by mali aktívne pôsobiť na úrovni komunitného plánovania a spomínaného rozvoja. Rozdúchávať tento proces tak, aby sa skupina ľudí snažila o zvýšenie kvality života v komunite ani nie tak na úrovni sociálnych podmienok, ako kvality ich života v spoločenstve. Samoučelné budovanie komunitných centier tak nie je šťastným riešením. Aj krátkodobé návštevy v komunitách môžu mať svoj zmysel a opodstatnenie, najmä v prípade, ak sú ciele, priebežne evaluované a v súlade s potrebami klientov. Terénna práca pomáha najmä v začiatkoch a aj po zriadení komunitného centra má zmysel jej poskytovanie. Existuje totiž časť ľudí, pre ktorých je komunitné centrum ťažšie dostupné alebo veľmi inštitucionalizované, a tak sa rozhodnú nevyužiť služby, ktoré ponúka.

Pomôcť môže otvorenosť a nadhľad

Môže to znieť ako kliše či čosi odtrhnuté celkom od reality, no verím, že bežní ľudia môžu tejto práci pomôcť najmä tým, že budú otvorení a vnímaví pre kontext toho s čím sa nielen na Slovensku v tejto oblasti stretávame. Som vďačný všetkým ľuďom, ktorí dokážu tento „problém“ vnímať s nadhľadom a veria, že naša spoločnosť má schopnosť nájsť cestu k riešeniam. Napriek tomu, že tie sú len veľmi hmlisté a pre mnohých ľudí neurčité. Viacerí ľudia sa rozhodnú venovať svoj čas a pomáhajú pri realizácii aktivít. A to nielen v prostredí komunitných centier či vylúčených lokalít, ale tiež v podporných činnostiach, ktoré sú pre život organizácie nevyhnutné. Iní finančne podporia organizácie a iniciatívy, ktorým dôverujú a vnímajú zmysel ich práce. Pomôcť môže aj rozhliadnuť sa vókol seba a dať impulz na vznik lokálnej iniciatívy. Vráťane tej vo vlastnej komunite. ■

VZKRIESENIE ČAKÁME

Pieseň **Vzkriesenie čakáme** sa nachádza v KS pod číslom 542, bola prevzatá z *Cithary sanctorum*. Podobne, ako viaceré veľkonočné chorály (napr. *Jezu Kriste, Boží Synu*) má baladický charakter, vlastný slovenskej melodike i textom ľudových balád. Takýto charakter piesní expresívnym spôsobom vyjadruje utrpenie Pána Ježiša Krista, či pominuteľnosť človeka. Sú to cenné skvosty, ktoré chceme odovzdať ďalším generáciám. Stredná časť piesne má recitatívnu časť – na jednom tóne sa vyspieva päť slabík textu. Dobrej orientácii v hudobnej podobe piesne napomáha zápis v jednoduchých chorálových frázach a vhodne volená harmonizácia.

Podľa štatistiky je pieseň používaná v Zbore CB v Bardejove a v Michalovciach. V Bratislave k nej majú silnú väzbu viaceré rodiny i jednotlivci; často takí, ktorých rodičia pochádzajú pôvodne z Evanjelickej cirkvi. Patrí k nim aj široko rozvetvená rodina Jurčovcov. Dcéra Milana Jurču, **Milena Uhlíková**, vypovedá o svojej väzbe

na pieseň takto: „Hoci pieseň **Vzkriesenie čakáme** nie je veľmi často spievanou piesňou v našich zboroch, pre mňa osobne veľa znamená. Je spojená so spomienkou na pohreb môjho starého otca, pochovaného na starom liptovskom „cmiteri“ za spevu tejto piesne. Silná chvíľa bytostného uvedomenia si jednej časti nášho vyznania viery viedla môjho otca, Milana Jurču, k citácii tejto piesne vo svojej básni *Vzkriesenie Lazára*. Ale aj k tomu, že dal na drevený kríž napísať práve tieto slová: „Vzkriesenie čakáme. Samuel a Emília Jurčovci.“ Pre mňa je dôležitým pripomenutím pominuteľnosti môjho života: tak ako mojich prarodičov, rodičov, aj mňa jedného dňa čaká rovnaká skúsenosť. No hoci telo mŕtve spočívne v zemi, verím, že môj duch zaletí do Božej prítomnosti. Do Božej prítomnosti bez bolesti, bez trápenia, do večného cieľa, tam, kde nás Boh sám naplní svojou radosťou. Verím vo vzkriesenie tela a táto pieseň mi to silno pripomína.“ (*Milena Uhlíková*)

Za SPS Milica Kaillingová
(Úryvok z básne *Vzkriesenie Lazára* uverejňujeme na str. 22)

Vzkriesenie čakáme

podľa Cithary sanctorum Jana Nagajová

Rukopisná partitúra okolo r. 1750
harm. Ivan Valenta

1. Vzkrie - nie ča - ká - me, vzkrie - se - nie ča - ká - me
2. Te - lo mŕ - tve v ze - mi, te - lo mŕ - tve v ze - mi
3. Cez do - li - nu tie - ňov, cez do - li - nu tie - ňov
4. Do več - né - ho cie - la, do več - né - ho cie - la

s ná - de - jou, s ná - de - jou, le - bo pev - ne ve - rí - me,
spo - či - nie, spo - či - nie, a - le duch náš za - le - tí,
pre - ve - die, pre - ve - die Kris - tus tých, čo u - ve - ria,
do - ved' nás, do - ved' nás svo - jou veľ - kou mi - los - tou,

ve - rí - me: v te - le vzkrie - se - nom Bo - ha u - zrie - me.
za - le - tí, kde už ne - bu - de žiad - nej bo - les - ti.
u - ve - ria. V tme im za - svie - ti svet - lo spa - se - nia.
mi - los - tou, tam, kde na - pl - níš srd - cia ra - dos - tou.

Kris - te náš, za - chráň nás, i - nak več - ne zhy - nie - me.
Po - mi - nie trá - pe - nie, vys - chnú sl - zy za - los - ti.
Pa - ne náš, ty aj nás o - chráň v do - be sú - že - nia.
Všet - kých vín zba - ve - ní za - sta - ne - me pred te - bou.

Vzkriesenie čakáme

Sú cesty,
keď cieľ čakáme s radosťou.
Sú cesty,
keď o cieľi snívame.
Potom je jedna strašná,
ťažká
ako dýchanie v dyme.
V jej cieľi stojí truhla
a v nej
otec môjho rodu.

Prišli sme.
Poklonil som sa tomu,
ktorý mi dal život,
ktorý tak veľmi život miloval.

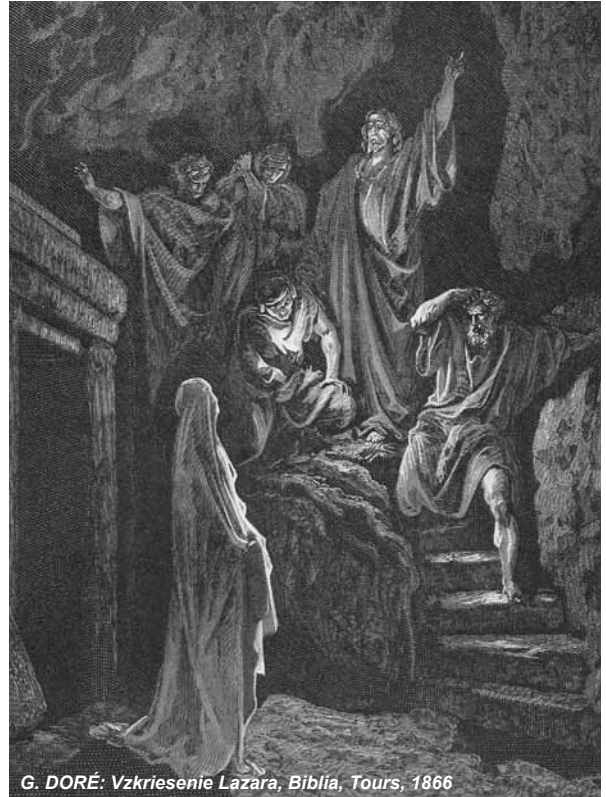
Vstal som od modlitby
a išiel.

Z poľa som zbral kyticu žitných klasov,
zo sadu chvojku červených slivák,
spred včelína konárik lipy.
To všetko som doniesol na truhlu.
To všetko bol môj otec.

A keď bolesť našla svoj vrchol,
ku všetkým vetvám mojej duše
znela pieseň
Vzkriesenie čakáme....

Stojím nad hrobom otcovým
ako výkrik bólu
nad zánikom mladosti,
ako nárek duše nad márnosťou.
Ešte chvíľa
a zástup v čiernom
sa pomaly rozide.
Hrudy padajú na truhlu
a do mojej duše
pieseň večnosti padá:
Vzkriesenie čakáme...

Vzkriesenie čakáme!
Život bez smrti čakáme,
novú zem,
nové nebesia,
Pánov hlas do hrobu
bude čakať každý,
kto uveril v neho.
Smrť je veľká,
väčšie je však zasľúbenie Božie,
istejšie ako otvorený hrob,
istejšie ako smutné slzy ľudí,
istejšie ako pochybnosti:
bude to naozaj tak?

G. DORE: Vzkriesenie Lazara, Biblia, Tours, 1866

A či Lazár nevstal z hrobu
na Pánov rozkaz?
A či to všetko bolo utajené?
Človek to videl!
Vzkriesenie malo svedkov!
Nie dvoch,
na ktorých má pravda stáť,
ale zástup,
ale predobraz celého ľudstva!

Ó, Pane, teraz,
keď som ako syn prvý v rade,
prosím len to jedno:
Zľutuj sa nad mojimi hriechmi,
rozpomeň sa,
že ja som ti uveril,
že ja som ťa v srdci počul,
ako si do hrobu
Lazára zavolať.

Preto vtedy,
keď Hospodin nebies zastaví
ten vesmírny čas,
zavolaj, Pane, do hrobov ľudstva
aj to meno otcovo,
aj to moje meno...!

Milan Jurčo
Vzkriesenie Lazara (úryvok)

Pokračujeme v rozprávaniach Mira Moravského z taiwanského pobrežia jeho úvodným vyznaním: *Chvilé tam strávené boli príležitosťou nanovo si uvedomovať jednoduché, ale dôležité pravdy o sebe a o svete. Tie cenné pravdy, ktoré pomáhajú niesť bremeno života a dávajú nádej. Tie, ktorých poznanie vyslobodzuje, lebo majú pôvod v Tom, o kom Biblia hovorí, že stál na počiatku všetkých vecí a bude aj pri ich konci, ktorému my, ľudia, jeho stvorenia, napriek našej vzbure voči nemu, našťastie nie sme ľahostajní. O tom sú tieto rozprávania.*

MIRO MORAVSKÝ

ROZPRÁVANIE ÔSME: MŔTVY DELFIN

Zbadali sme ho už zďaleka. Jeho valcovité telo, ležiace niekoľko metrov od vody bolo na hladkom piesku pláže neprehliadnuteľné.

Obzerali sme si ho. Nebol veľký – niečo cez meter, ak nepatril k niektorému z menších druhov musel to byť veľmi mladý delfín.

Bol prísne účelne hydrodynamicky tvarovaný, ale zároveň elegantný a krásny. Vyzeral byť dokonalý do posledného detailu, lenže... bol tuhý, beznádejne, definitívne mŕtvy.

Na druhý deň sme sa ponáhľali na to isté miesto. Stále tam bol, z diaľky rovnaký, ale zblízka sa dali vidieť známky začínajúceho sa rozkladu. Od jeho čelustí, ktoré už neboli zovreté tak pevne ako predtým, sa v piesku smerom od vody tiahol chodníček po ktorom sa presúvali veľké mravce. Dokonalosť sa rozpadala. Niečo sa definitívne pokazilo. Nie, nemal tu ležať, mal plávať v mori...

Tej noci som spal zle.

Myšlienky sa mi stále vracali k mŕtvemu delfínovi na pláži. Stal sa pre mňa akýmsi symbolom všetkého, čo sa na tejto zemi pokazí, nevyjde tak ako by malo a spôsobí množstvo trápenia, utrpenia, neraz aj s fatálnymi následkami nezmyselnej smrti... Pripomenuli sa mi mnohé polozabudnuté otázky, ktoré som si v živote položil a nedostal ne odpoveď. Boli také rozmanité a zložité, že mi bolo jasné, že odpovedať na ne môže len Boh. Ten však, ako by sa len nezúčastnene z diaľky prizeral, ma nechával v tom samého.

Deň v práci tiež nestál za veľa. Zvykol som si vo svojich poznámkach vyražovať dôležité veci hrubým

výkričníkom. Hneď ráno, keď som si poznámky otvoril udrelo mi do očí, že moje výkričníky svojim tvarom pripomínajú malých mŕtvych delfínov, ktorí mi pripomínali... veď viete čo.

K pobrežiu sme sa v ten deň nedostali. A noc začala podobne ako predchádzajúca. Mŕtvy delfín trčal ako výkričník v mojich myšlienkach aj snoch. Otázky sa opäť množili. Bože, nerozumiem prečo je to tak, prečo to a ono takto robíš alebo dopustíš...?

Bože, ak ma naozaj pozývaš do vzťahu k Tebe, potrebujem Ti viac rozumieť, takto to nie je v poriadku. Dokonca sa mi zdá, že to nie je od Teba fér. Rád by som mal k Tebe lepší vzťah, ale takto sa mi to naozaj nedá.

Potom som si však uvedomil, že čo to vlastne chcem. Chcem uchopiť Boha svojím rozumom. Keby sa mi to však malo podariť, to by vlastne nebolo v poriadku... Uvedomil som si, že ak by sa Boh zmestil do mojej hlavy, tak to by musel byť veľmi malý Boh. Ak by takýto malý Boh mal vládnuť celému vesmíru, to by bolo veľmi zle.

Je to dobre Bože, že ma prevyšuješ, že si nezrovnateľne väčší. V tom je moja šanca a nádej, že Ty si väčší ako ja. Tvoja veľkosť, o ktorú sa môžem oprieť, určite stojí aj za to, že nerozumiem mnohému, čo konáš.

Na ďalší deň sme sa na pláži veľmi neponáhľali k miestu, kde ležal delfín. Nemali sme až takú chuť sledovať, ako sa postupne rozkladá. Pláž však bola čistá, piesok hladký, po mŕtvom delfínovi ani stopy. Žiarilo slnko a život pokračoval. ■

Z ROKOVANIA RADY CIRKVI BRATSKEJ

MAREC 2012

Spoločné modlitby uviedol Martin Jurčo.

Rada upresnila plán vizitácií a hlasovaní o zotrvaní kazateľov vo svojich zboroch na rok 2012.

Rada schválila návrh programu Konferencie CB v Prešove 27.–28. apríla.

Rada schválila správu tajomníka CB a hospodársku správu, ktoré prerokuje Konferencia CB v SR.

Rada predloží na podnet finančného odboru oboch seniorátov návrh 2 konferenčných uznesení o zmene spôsobu financovania celocirkevných potrieb.

Rada vyzýva zbory a zložky CB k príspevkom do časti zdieľania sa na Konferencii. Prosíme o informácie a podnety, ktoré sa týkajú aj ostatných zborov.

Rada zaradí do programu konferencie bod s názvom a obsahom: **Vy sa pýtate – Rada odpovedá.** Je to príležitosť pre komunikáciu delegátov s Radou aj o otázkach, ktoré nie sú zahrnuté do predkladaných správ.

Martin Jurčo bude zastupovať Cirkev bratskú v SR na Konferencii CB v ČR 18.–19. mája v Písku.

Rada viedla predordinačný pohovor (po predchádzajúcom odporučení Študijného odboru) s vikárom Martinom Kačúrom a odporučí Konferencii jeho ordináciu za kazateľa.

Rada schválila na návrh správnej rady Wycliffe Slovakia diakonskú ordináciu Jaroslava Tomašovského.

Ordináciu vykoná predseda 15. apríla na bohoslužbách v Leviciach.

Vikár Csaba Tolnai sa písomne vyjadril, že nie je pripravený na službu v Nitre a požiadal o prehodnotenie jeho ďalšieho pôsobenia v pozícii vikára. Na základe toho Rada prehodnotila svoje rozhodnutie zo 16. januára a rozhodla, že v auguste do Nitry nenastúpi a o jeho ďalšom pôsobení rozhodne do konca mája.

Rada viedla rozhovor najprv so staršovstvom a ďalšími členmi Misijného zboru v Nitre. Spoločenstvo Nitrianskeho zboru pociťuje bolestne situáciu, že zostávajú naďalej bez kazateľa a správcu zboru. Rada potvrdila, že jej prioritou je hľadať spolu s nimi riešenie a vyzýva celú cirkev k modlitbám za tento najmladší zbor.

Rada prerokovala svoju odpoveď správnej rade občianskeho združenia Mládež pre Krista o svojich výhradách voči teológii Modulárnej školy duchovného poradenstva.

Členovia RCB sa stretnú 20. mája s vedeniami členských cirkví Združenia evanjelických cirkví v Račkovej Doline.

Rada oznamuje, že v dňoch 1.–3. júna sa v Budapešti uskutoční veľké evanjelizačné podujatie „Festival nádeje“ s evanjelistom Franklinom Grahamom, na ktoré sú pozvaní aj slovenskí účastníci, pre ktorých bude zabezpečený preklad do slovenčiny.

Zapísal: Ján Henžel

PROSÍME VÁS, DARUJTE 2 % zo svojich daní

Diakonické združenie Betánia,

Partizánska 6, 811 03 Bratislava
Právna forma: účelové zariadenie cirkvi.
IČO: 30849667
Č. ú.: Tatra banka: 2627845292/1100

Betánia Bratislava, n. o.

Partizánska 6, 811 03 Bratislava
Právna forma: nezisková org.
IČO: 36077445
Č. ú.: Tatra banka: 2626844714/1100

Betánia Senec, n. o.

Štefánikova 74, 903 01 Senec
Právna forma: nezisková org.
IČO: 36077470
Č. ú.: Tatra banka: 2629856227/1100

Betánia Kalinovo, n. o.

Hrabovo 771, 985 01 Kalinovo
Právna forma: nezisková org.
IČO: 31908624
Č. ú.: Volksbank: 4330032505/3100

ŠOKY Z BUDÚCNOSTI

ŠTEFAN MARKUŠ

Vedecký pokrok pokračoval nepredstaviteľným tempom a technika začala výrazne ovplyvňovať náš životný štýl. Rýchlosť zmien už ani nestíhame registrovať, nieto vnímať. Budúcnosť nás vždy niečím prekvapí. Alvin Toffler (Future Shock, 1970) v čase počiatkov dobíjania vesmíru nám radil, aby sme sa na šoky zajtrajška pripravili.

Dokážeme sa s prekvapeniami z budúcnosti vyrovnáť?

Odhadnúť reakcie ľudí na neohlásené zmeny nedokáže nikto. Tušíme len znepokojenie z neznáma. Súhlasne hovoríme, že neočakávané udalosti si neželáme. Behá nám mráz po chrbte pri predstave kyberneticky riadenej spoločnosti. Aký to len bude svet? Rýchle zmeny nezvláda najmä staršia generácia. Švédska vedkyňa, Bodil Jönssonová nám radí: „Pokúsme sa odpočívať priamo v pohybe“. Dobrá rada, všakže?

Už ste zažili problémy s pásmovou chorobou (tzv. jet lag = tryskáčový syndróm), ktorá naštartuje po narušení ľudského biorytmu po leteckom prekonaní niekoľkých časových pásiem? Poruchy spánku a krátkodobá nespavosť. Po čase sa prispôsobíte a uveríte, že je všetko v poriadku. Prirodzené vnímanie okolia sa vráti, ibaže únavu z rýchlosti zmeny nepostrehnete. Akumulujete ju pomaly a nevíete, kedy sa prejaví. Rýchlym prekonávaním veľkých vzdialeností, sme vystavení vplyvu zmien rytmu života. „Tam“ bol život určite iný ako je „tu“.

Spomínam si na vedecký projekt, ktorý sme riešili s vedcami z bývalého ZSSR. Ukázalo sa, že ľudský zrak nie je prispôsobený na rýchle zmeny polohy tela. Napríklad, po prekročení určitej frek-

**Američania pred
43 rokmi dobyli Mesiac.
Neil Armstrong a Buzz
Aldrin 20. júla 1969 pristáli
na povrchu satelitu našej
modrej planéty. Po nich,
v priebehu následných
troch rokov, ešte desať ľudí
chodilo po Mesiaci. Posled-
ný z nich (astronaut
so slovenskými koreňmi,
Eugen Cernan) sa
z Mesiaca vrátil
19. decembra 1972.
Pripadá nám, že to bolo
strašne dávno.
Pristátie na obežnici,
vzdalenej od nás 384 403
km, sme vtedy pokladali
za najväčší úspech ľudstva.**

vencie pohybu hlavy človeka, oči nedokážu sledovať okolité deje. Je to problém pilotov a astronautov pri zmene rýchlosti letu. Človek tak netrpí prirodzenou fóbiou z rýchlosti. Preto sa mnoho ľudí, tak fatálne zraňuje na cestách. Vedci nám pre ochranu odporúčajú niečo neobvyklé. Zdravý rozum. Čo z toho vyplýva? Žijeme zrýchlený život, ale obranné mechanizmy človeka sa simultánne k zmenám neprispôsobujú. Moderná spoločnosť „forsíruje“ život organizovaný na poznatkoch. Lenže, adaptácia človeka na ich aplikovanie do praxe je spomalená. Na to akosi zabúdame. Preto treba použiť sedliacky rozum. Môžeš žiť s aplikáciami nových poznatkov a technológií, ale nepohrďaj vlastným rozumom, lebo na to ho máš.

Múdry Šalamún sa vyslovil o hromadení poznatkov a používaní ľudského rozumu prekvapujúco nadčasovo. Hovorí: „*Kto získava poznanie, má rád seba, kto koná rozumne, bude sa mu dobre vodiť*“ (Pr 19, 8). Rozumný kráľ, predpokladal rýchly boom poznatkov. Označil to za samolúbošť. Ľudia dneška menia výtobytky moderných technológií čoraz častejšie. Všetko obnovujeme. Autá, telefóny, počítače, domáce spotrebiče, zábavnú elektroniku. Modernizuj svoje hračky! – je heslom dňa. Ponuka je enormná. Svet IT nás učí – veľmi cieľavedome – milovať samých seba. Dobré sa ti povedie však iba vtedy, ak budeš používať pritom aj svoj sedliacky rozum. V uvedenom kontexte je užitočné citovať odporúčanie Božieho syna: „*Kto má uši na počúvanie, nech počúva!*“ (Lk 8, 8). Niektorí, v časoch rýchlych zmien však má uši, zdá sa, na niečo iné. ■

DIALOG

MLADÝCH

04/2012, V. ročník

EDITORIAL

Mnohí ľudia, čo ma poznajú, si myslia, že som typ človeka, ktorý sa nedokáže hnevať. Vybuchnúť – to áno, ale nie naozaj sa hnevať. Tak vnútorne a hlboko. Istý čas sa ani veľmi nemýlili, ale ako beží život, vhpuneme do rôznych situácií, stanú sa nečakané udalosti, ktoré zaskočia. A najmä v puberte človek o sebe zisťuje nové pravdy. Ja som sa tomu rovnako nevyhla. Svojou výbušnosťou, netrpelivosťou a násilnosťou som si pokazila mnohé vzťahy. Pritom mi to bolo ľúto. Niektoré sa dali napraviť, ale v niektorých ostali príliš hlboké jazvy. Postupne som sa (tou tvrdšou cestou) učila, kedy si mám svoj názor radšej nechať pre seba, alebo ako ho vyjadriť decentnejšou formou. A môžem neskromne povedať, že som sa už o dosť zlepšila :) ... Napriek všetkému, väčšinou to bol relatívne krátkodobý nával hnevu.

Život však priniesol nové výzvy a ja som prišla do situácií, kedy som videla, ako moji priatelia robia zlé rozhodnutia. Odrazu som mala pocit, že niektorých už ani nepoznávam. Videla som, ako sa vzdávajú od Boha, ako niektorí dokonca odchádzajú zo zboru... A to bolelo. Chcela som tomu nejako zabrániť, veď sú to moji priatelia!! Snažila som sa aplikovať všetko, čo ma o „decentnosti“ učili, všetky zásady diplomacie. V zúfalstve som neskôr už aj pustila uzdu a nechala útočnosť a sarkazmus rozprávať za mňa. Na moje prekvapenie, keď boli aj tieto snahy ignorované, ostala v mojom vnútri už len frustrácia. A hnev. Hnev na seba, že som mala veci spraviť inak. Na ľudí, že sa vedome prehrešujú – a – na Boha, že im v tom nezabránil... Ten hnev prerástol do niečoho zvráteného, čo človeka kompletne zožiera. Zvnútra von. Nie dni, nie týždne. Mesiace. Roky. Hriešnosť tohto hnevu je bez diskusie. Veď stačí pozrieť na ovocie, ktoré priniesol... A tak som vyznala svoj hriech pred Bohom. A nie raz! Poznávam však, že Boh ma volá do zápasu o moju svätosť. A to nie je „jednorázovka“...

Ak túto temnotu kdesi vo vnútri poznáš, nie je neskoro. Len nenechaj svoju dušu spustnúť pasivitou. Písmo hovorí: „*Podďajte sa Bohu a vzprite sa diablovi a utečie od vás...*“ Tadiaľ ide cesta, lebo ON je nad tým všetkým. Bojovať však musíš ty.

(Nehanbím sa za svoje svedectvo, ale nechcem uvedením svojho mena viesť čitateľov do pokušenia vo forme hľadania súvislostí s osobami v rámci môjho okolia.)

redakčná rada:

Eva Myjavcová (predsedníčka)
Juraj Institoris
Bohuslav Piatko

redakcia:

Jana Lesňáková (Cabadaiová)
Šimon Evin
Nad'a Máhríková

grafické spracovanie: Nad'a Máhríková

KONTAKTY:

vedúca redaktorka: Eva Kianičková
e-mail: kianickova.eva@gmail.com
mobil: +421 903 822 042

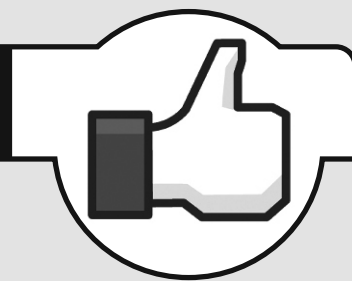
KOMENTUJTE témy z Dialógu aj z Dialógu mladých! Takisto, ak radi píšete **BLOGY**, alebo robíte **FOTKY**, neváhajte a ozvite sa nám, radi vám dáme priestor pre uverejnenie! Svoje reakcie a iné príspevky nám posielajte na:

dialogmladych@gmail.com

Takisto sa môžete zapojiť do diskusie na:

www.mediasvatava.sk

Tešíme sa na ďalšiu spoluprácu :)

The Truman Show

Väčšina z vás už určite videla tento film. Je to o človeku, ktorý žije v umelo vytvorenom svete – filmovom štúdiu, ktoré sa tvári ako reálny svet. Truman tam žije svoj šťastne-nešťastný život, až kým si neuvedomí, že tu niečo nesedí... Toto nie je reálny svet! Je to jedna obrovská reality show! Od tejto chvíle sa snaží uniknúť. No z tohto miesta niet úniku. Režisér to má celé pod palcom a filmový štáb ho poslúcha na slovo... There is no escape.

Nepripomína vám to niečo? Umelo vytvorená „realita“, nemožnosť úniku, ste na očiach celého sveta, každý o vás všetko vie a aj keď zdánlivo utečiete, všetky informácie, ktoré ste poskytli svetu (vedomky či nevedomky) ostanú uložené v databáze pod vašim menom.

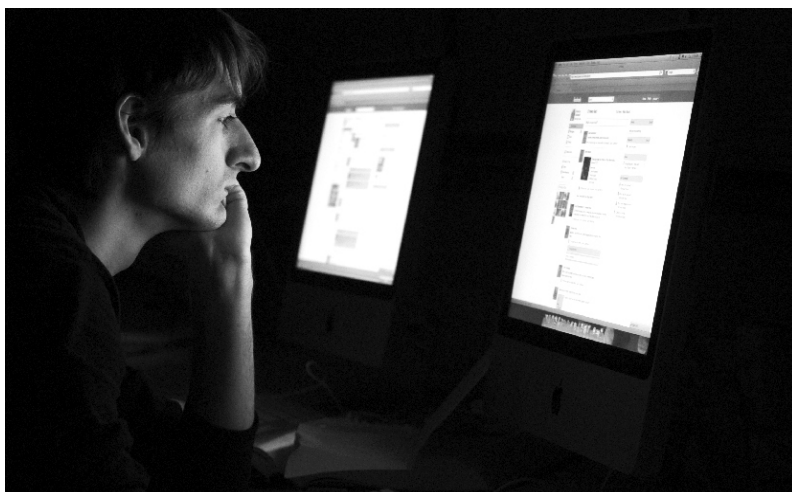
Keď som si všetko toto uvedomila, strašne ma to nahnevalo.... PREČO by mal niekto držať moje osobné informácie, ak je to proti mojej vôli?! Nie je to protizákonné? Prečo by mal facebook (uvádzaný v čísle aj ako fb – pozn. red.) poskytovať informácie o mojom súkromnom živote zamestnávateľovi (už či je to pravda alebo

nie), keď je jasne dané v pracovnom práve, že zamestnávateľ NESMIE vyžadovať tento typ informácií od svojho zamestnanca. A poslednou kvapkou bolo, keď som si chcela zmeniť dátum narodenia na fb a tím fb mi napísal, aby som neklamala o dni a roku môjho narodenia. What the... !? A tak som sa rozhodla, že si ho vymažem. V ten deň som zaspávala so sladkým pocitom, že ma nemôžu viac špehovať.

No na ďalšie ráno, keď som to slávnostne vyhlásila pri raňajkách, vôbec sa mi nedostalo pochvaly... Naopak mi mamina povedala, že je to dobrý nástroj na komunikáciu a prácu s mladými a že by som si ho mala obnoviť... A tak som si ho znova aktivovala. Tí hore si teraz asi myslia, že nevydržím ani jednu noc bez fb... :-/ (Určite ich to zaujíma – o tom nepochybujem.)

No, ja dúfam, že aspoň na niečo to bolo dobré... Prinajmenšom už aspoň neukazuje môj rok narodenia na timeline :D

Alica Myjavcová

pokušenie

S lútosťou priznávam, že aj ja som podľahol nástrahám facebooku. Časovo ide o dve obdobia. Obe končili tým, že som si zrušil účet.

Na príťažlivom fb som sa zaregistroval asi pred tromi rokmi. Lákalo ma chatovať, pozeráť fotky, písať statusy, ale hlavne niečo porábať na internete. Po necelom roku som z fb náhle odišiel. Nespomínam si na všetky dôvody, ale ten hlavný si pamätám. Nebol veľmi cnostný. Ako je pre mladých v puberte typické, aj ja som veľmi túžil byť jedinečný. Táto túžba bola ešte posilnená tým, že celkovo nemám rád, keď som akoby súčasťou stáda. Tak som ďalej fungoval bez fb a bolo mi lepšie.

V lete 2010 som sa na fb vrátil. Vtedy som bol členom tímu, ktorý pripravuje evanjelizačné tábory pre stredoškolákov a snaží sa vytvárať s nimi dlhodobé vzťahy. Fb na to vyzerá ako dobrý nástroj, tak som „zaprel sám seba“ a vrátil sa.

Vďaka Bohu som si toto všetko časom uvedomil a nasledovný postup bol jasný. Odchod z fb č. 2. Teraz to už nebola túžba byť iný. Boli to dobré dôvody. Fb je pre mňa priveľkým nebezpečenstvom. Prináša pokušenie, ktorému neviem odolať, a tak sa mu radšej vyhýbam. Vzťahy mám rád hlboké a nechcem byť povrchný.

sledujte tiež
dialog-mladych.blogspot.com

Už samotné slovo fb evokuje v ľuďoch dvojaké alebo až trojaké reakcie:

1. je to super – dá sa tam všeličo
2. je to nuda
3. je mi to jedno – nemám to ani nebudem mať.

Tak, ako aj iné veci, tak aj fb sa dá využiť, ale aj zneužiť. Strata času, ignorovanie povinností, závislosť – to všetko je nám známe a často diskutované. Ale toto nie je článok o tom. Teraz budem hovoriť asi len za seba – využite fb pri mojej práci – službe.

Musím sa priznať že mi tento „ďalekohľad“ otvoril dvere ku mnohým ľuďom, ktorých nemám šancu nejako osloviť, alebo spoznávať. Aspoň, ako sa to dá v dnešnej dobe. Možnosť ich aj vidieť, ako rastú ich deti, ako sa im (ne)darí.

Spolužiaci, dávno odišli klubáci, mládežníci, ktorí sú preč z domova za prácou, to je všetko skupina, s ktorou sa tu dá komunikovať, povzbudiť ich, poslať pozdrav :)

Čo sa týka služby: v Bardejove máme osem pracovných skupín (mládež, dorast-klub, vedúci rôznych úsekov, Drábsko, besiedkári...), ktoré slúžia na informovanie o akciách, stretávaní tímov, ale aj zdieľanie sa, čo koho čaká (skúšky, maturity, zdravotné problémy...).

Dá sa flexibilne komunikovať o návrhoch, myšlienkach, plánovaní. Dobré využitie to má ako v mobile sms, rýchly hovor cez chat. Môžeme vedieť kto (ne)príde, pretože väčšina sa na túto stránku prihlási skoro každý deň.

Čo je takou zaujímavosťou pre mňa je sledovanie komentárov našich dorasten-
cov, mládežníkov, ktorí sa niekedy „vyfar-
bia“ viac, ako na kluboch. Ich komentáre
tiež niečo prezrádzajú o ich „slobode“
slova, na ktoré sa dá reagovať hneď alebo
potom ai v osobnom rozhovore.

Mnohokrát dostávame aj ďakovné komentáre, kde nám ďakujú za to, že aspoň takto – cez naše fotočky, môžu byť súčasťou a že môžu nahliadnuť do našich klubov, na prácu s deťmi a tešiť sa s nami z úspechov a plakať s nami, keď je ťažko. Som za to vďačná, lebo potrebujeme o sebe vedieť, modliť sa za seba a aj tieto fotočky zavesené na fb nám môžu k tomu pomôcť.

Myslím, že sa dá túto sieť dobre využiť (samozrejme aj zneužiť) – keď ju tu už máme :) Ale na druhej strane, nikdy to nepokryje potrebu osobných vzťahov.

Marcelka Beňová
pracovníčka s dorastom, CB Bardejov

Ak môžem k tomu dodať: facebook bol vytvorený presne na ten účel, ako je vytvorenie skupín určených na plánovanie, rýchle kontaktovanie a podobne. Druhá, tá horšia strana je, že facebook nie je až tak bezpečný ohľadom súkromných informácií. Myslím si, že všetko je pod kontrolou, či mobilné telefóny, e-maily, sms správy atď. Myslím si, že buď nebudeme používať nič v oblasti internetu a inej modernej komunikácie, alebo to zoberieme ako niečo, čomu sa nevyhneme. Môj osobný názor je, že každý si sám musí položiť otázku, či jeho využívanie je správne alebo nie. Každopádne, každý je zodpovedný sám za seba. Správne je pociťovať názor iných, pouvažovať nad tým a čo najlepšie sa rozhodnúť.

Slavomír Jašš

Ako napísal Slavo: tak, ako každá iná vec, či internetová stránka, aj fb má svoje výhody a nevýhody. Určite jednou nevýhodou je minimálne súkromie. Na fb o tebe každý hneď všetko vie. Občas mám pocit, že tu ľudia vedia o mne viac a ešte skôr, ako viem ja sama o sebe. No na druhej strane je to výborná vec na zdieľanie rôznych spoločenských a mládežníckych akcií. Nemôžem sa sťažovať, pretože na komunikáciu a „tímovanie“ v skupine je to fajn. Naš dorastový tím má skupinu. Je to skvelé, lebo vždy vieme čo a ako. Kto má tému a akú, či nepotrebuje pomoc a keď áno, tak s čím. V podstate naplno využívame fb na plánovanie. V zahraničí máme zopár ľudí aj z nášho zboru. Vieme o nich, že aj oni by chceli byť súčasťou zborového diania, no z Anglicka alebo Nemecka nie je možné prísť každý víkend domov. Takže ďalšie pozitívum vidím v tom, že takýto naši „cezpoľní“ priatelia môžu byť v obraze aspoň vďaka fotkám. Hneď môžu aspoň takouto formou zažiť kúsok z toho, čo sme zažili my a spolu s nami sa tešiť z práce, ktorú sme spravili.

Janka Pangrácová

BLOGervin

Ježiš na facebooku

Ak sú na facebooku stratení mladí, tak tam musí ísť aj Božie kráľovstvo.

Lk 19, 10: „Lebo Syn človeka prišiel hľadať a spasiť, čo zahynulo.“

Som presvedčený, že ak by žil dnes Ježiš fyzicky medzi nami, bol by na facebooku. Vieš prečo? Pretože si tam Ty a sú tam schovaní ľudia, ktorí pomaly strácajú pojem o reálnom živote. V našom verši vidíme, že Ježiš prišiel dobrovoľne, vedome na zem hľadať zahynutých. Ďalší význam tohto gréckeho slova je: čo sa stratilo. Teda, ak si Ježiš kvôli mne a tebe a ďalším miliónom hriešnikov urobil takú námahu, že sám Boh sa narodil na našu biednu zem, aby žil naše stratené životy, aby z nich urobil večné životy... tak som presvedčený, že facebook by ho nezabil.

Facebook je priestor, ktorý ľudí virtuálne spája. Nie je fér povedať, že facebook spôsobuje, že mladí ľudia strácajú pojem o reálnej realite. Ak by nebol facebook, tak by mladí viac čučali na porno, alebo by mastili počítačové hry. Jedno viac

debilizuje ako druhé. Áno, generácia Y je v mnohom vyprázdnená. Ale práve preto vidím facebook ako nástroj, ktorý vznikol volaním prázdnych srdiec: „Všimne si ma niekto? Budem mať priateľov?“ Kybermladí hľadajú aspoň kybervzťahy, lebo sa stali neschopní budovať tie normálne.

Facebook nie je cieľ. Cieľ je ponúknuť mladým výstup z virtuálnej reality. Ale ako, ak tam najprv nevstúpim? Preto, ako kazateľ, som na facebooku. Preto som presvedčený, že aj Ježiš by bol na facebooku. Lebo On prišiel hľadať stratených... Momentálne je ich tam okolo 900 miliónov.

<http://ranajkysjezisom.blogspot.com>

Leung Po Cheung: Ōtče náš, Hong Kong, Ázia, 1980

Život je had, žijúci v bažine, v ktorej je plno špiny a nebezpečenstva.
Keď sa však vráti Duch Boží, všetkým, ktorí sa modlia, bude darovaný život.

**Zapojte sa aj vy do tvorby Dialógu: svatava@internet.sk,
v diskusnom fóre na: www.mediasvatava.sk, aj písané na adresu redakcie.**